

Delavska enotnost

Glasiło Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 10. aprila 1997 ☆ številka 13 ☆ letnik 56

Tovilovci nočejo v Kropo

Hale in zemljišča Tovila iz Ljubljane so menda vredni šest milijonov mark. Selitev strojev in ljudi v Kropo, kjer naj bi nadaljevali proizvodnjo vijakov, naj bi stala le milijon mark. Združitev Tovila s Plamenom bi se upravi Slovenskih železarn torej izplačala. Name-ro bodo verjetno pokvarili delavci, ki nočejo v Kro-po. Podpira jih tudi tolmačenje komisije za razlago kolektivne pogodbe, da lahko premestijo le delavce, ki s tem soglašajo.

Več o tem na strani 2

VABILO

V torek, 15. aprila, ob 12. uri bo pri spomeniku ob Zaloški cesti v Ljubljani slove-snost v spomin na žrtve policijskega nasilja aprila leta 1920. Na tem kraju je policija s puškami zaustavila pohod stavkajočih železničarjev. Bilo je 13 mrtvih in več deset ranjenih. Spominsko slovesnost pripravljajo železničarji borci in nanjo vabijo vse občane.

Reforma pokojninskega zavarovanja

Predsedstvo ZSSS je na tiskovni konferenci ta teden obrazložilo svoj odklonilni odnos do kapitalskih skladov, ki so eden od ste-brov predlagane reforme pokojninskega zavarovanja. Vladi zamerijo zgle-dovanje pri Čilu in drugih državah, v katerih se je pokojninski sistem porušil, ne pa pri uspešnem nemškem in avstrijskem zavarovanju, ki temeljita na med-generacijski pogodbi.

O tiskovni konferenci ZSSS, na kateri so govorili Dušan Semolič, Gregor Miklič in Lučka Böhm, poročamo na strani 4, stališča predsedstva o po-kojninski reformi pa obja-vljamo na strani 5

DELA VCI Unigita še čakajo na stečaj

Čeprav 30 delavcev Unigita iz Ruš že več mesecev ni dobilo plače, za njihovo podjetje še ni uveden stečajni postopek. Unigit je nastal po razpadu bivše Tovarne dušika Ruše, ko je Sklad delavce prepustil zasebnemu podjetniku.

Ker si sami ne morejo pomagati, so za pomoč zdaj zaprosili še ruškega župana. Ta jim je obljubil pogovor z lastnikom. Ali bo kaj zalegel, še ne vedo.

Mipija stavkajo

Šestdeset delavcev podjetja Mipi, razvilo se je iz bivšega TVT, je zaradi nerednih izplačil že večkrat stavkalo. Letos so oblikovali stavkovni odbor, ki ga vodi predsednik Skei v podjetju Drago Kukovec. Ker februarskih plač še niso dobili, so 2. aprila začeli stavkati. Od lastnikov zahtevajo tudi, naj jim povedo, ali so možnosti za obstoj podjetja. Težave njihovega podjetja naj bi bile povezane s finančno nedisciplino družb, nastalih iz bivšega Tama.

Troja čakajo na čudež

Zaposleni v tem podjetju s Prevalj že od decembra niso dobili plač. Čeprav stavkajo že drugi teden, še ne vedo, ali in kdaj bodo prejeli zaslužene plače. So že povsem obubožani in upajo le še na pomoč ministrstva za go-spodarstvo. Njihova stavka in javni pozivi očitno ne ganejo nikogar več.

Vlada bo sindikatom prišla naproti

Predsednik vlade je ta torek povabil predsednike štirih sindikalnih central na uvodni pogovor o socialnem sporazumu za letošnje leto. Obljubil jim je, da jim bo vlada prišla naproti. Od njih pa je zahteval soodgovornost za prihodnji razvoj, pri čemer naj bi bil v ospredju razvoj gospodarstva, ohranitev »zdravih« delovnih mest. Sindikaliste je ošvrknil le zaradi plač, češ da se s tolikšno rastjo ne more pohvaliti noben sindikat v Evropi. Na sindikalna opozorila, da socialni sporazum ogrožajo delodajalci, ker se pogajanja o novi splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo nikamor ne premaknejo, pa ni odgovoril.

Predsednik vlade je dan kasneje na skupščini gospodarske zbornice še dejal, da si bo vlada prizadevala za socialni sporazum, po katerem bi plače usklajevali z inflacijo le enkrat na leto.

Več na strani 3

DELAVCI TOVILA VSAJ ZAČASNO PREPREČILI SELITEV IZ LJUBLJANE V KROPO

Država, ki je pred štirimi leti prevzela lastništvo Tovila iz sestave Slovenskih železarn (SŽ), je že zmanjšala število zaposlenih s 300 na 100. Čeprav Tovil posluje že četrto leto s pozitivnim rezultatom, ga želijo lastniki združiti s Plamenom iz Kroke, poslovne prostore pa prodati. Z izkupičkom hočejo pokriti luknje, ki jih povzročajo drugi deli tega velikega državnega podjetja. Kot nam je povedal Tone Zubak, predsednik Skei v tem podjetju, bodo zaposleni temu odločno nasprotovali, saj bi se sicer morali voziti na delo v Kropo. Pri tem jim bo, kot vse kaže, pomagala tudi komisija za tolmačenje kolektivne pogodbe, ki meni, da lahko delodajalci prestavijo v Kropo le delavce, ki s tem soglašajo.

Kot nam je povedal **Tone Zubak**, s katerim smo se pogovarjali ta ponedeljek, imajo zaposleni v Tovilu dela več kot dovolj. Poslovni rezultat za lanske leto je pozitiven, tako je vse od leta 1993. Ker se s selitvijo v Kropo ne strinjajo, so prejšnji teden organizirali stavko in pripravili protestno zborovanje. Imeli so srečo, da so se pred vladno palačo namenili prav na dan, ko sta bila tam na obisku predsednik Turčije in poveljnik Nata za Evropo. Zaradi tega so jih v četrtek največkrat klicali s policije. Minister Dragonja je hotel priti kar v Tovil. Delavci so se vseeno odločili za zborovanje pred vladno palačo, kjer so začudeno opazili, da jih je komaj toliko kot policistov. Petčlanska delegacija je medtem odšla na pogovor k ministru Metodu Dragonji, ki jim je obljubil, da bodo o selitvi v Kropo in prodaji Tovila odločali še enkrat. Po tem so se delavci odločili, da nadaljujejo delo.

O selitvi so se začeli pogovarjati šele pri ministru

Pred ministrom jim je dotakratni predsednik uprave Slovenskih železarn skušal pojasniti to, kar bi jim moralo posloводство že zdavnaj povedati. Pri ministru so govorili tudi o stroških selitve proizvodnje iz Ljubljane v Kropo, ki jih je uprava ocenila le na milijon mark. Delavci so ugovarjali očitkom, da selitvi nasprotujejo zgolj iz sentimentalnih razlogov, čeprav jih je tudi minister razumel, da so po večdesetletnem delu na svojo tovarno zelo navezani.

Delavci so prepričani, da cilj združitve Tovila in Plamena iz Kroke ni le racionalizacija stroškov, ampak prodaja poslovnih prostorov na Gerbičevi v Ljubljani, za katere jim je SKB že nakazala dva milijona mark. To je približno tretjino kupni-

ne, za kar je verjetno zahtevala še hipoteko. Po Zubkovih besedah so delavci Tovila jezni tudi zato, ker ne vedo, za kaj so porabili ta dva milijona. Mogoče tudi za izplačilo plač v Plamenu, ki dela z veliko izgubo. Izguba v Kropi naj bi bila tudi posledica izplačevanja plač nad ravni, ki jo določa kolektivna pogodba.

O združitvi s Plamenom so slišali že nič koliko variant. Njihov direktor **Marjan Korinšek**, ki je tudi direktor Plamena, jim je že v jeseni obljubil, da se bo o premetitvi v Kropo pogovoril z vsakim delavcem posebej. Zubak pravi, da dosedaj o tem ni govoril z nikomer. Izjema sta verjetno le direktor proizvodnje in šefica komerciale, ki sta bila klicana na upravo in so jima verjetno ponudili individualni pogodbi za novi delovni mesti v Kropi.

Tone Zubak, predsednik Skei Tovila: Če bodo Tovil zaprli, bomo za delavce zahtevali vse pravice iz kolektivne pogodbe.

Delavce hočejo prisiliti, da bi začeli delati v Kropi, potem pa odnehali in ostali brez vseh pravic

Kot pravi Zubak, jim je uprava dosedaj vseskozi predstavljala le finančni učinek združitve s Kropo. Načrt kadrovskih potreb so omenjali le v orisih. Menda naj

potem pa obupali in delo sami odpovedali. Na ta način bi ostali brez vseh pravic, ki jim gre po kolektivni pogodbi in zakonih. Združitev Tovila in Plamena je verjetno sestavni del scenarija, kako se delavcev rešiti čim prej in čim ceneje.

Pri načrtih selitve v Kropo uprava namenoma pozablja, da za premalo izplačane plače dol-

guje delavcem že milijon mark. Selitev v več kot 50 kilometrov oddaljen kraj bi stala vsaj dvakrat več, kot zdaj računajo. Zubak tudi meni, da bi prodaja Tovilovih prostorov pomagala le tistim, ki so odgovorni za slabe rezultate v SŽ, tudi v Kropi. Če nam ne verjamejo, naj pogledajo učinke selitve programa iz Lesc v Kropo. Od leščanskega pro-

Prostorna hala je za sedanjo proizvodnjo mogoče res prevelika, saj 100 delavcev naredi skoraj toliko kot prej 300. O tem, da bi proizvodnjo organizirali le v sedanjem velikem skladišču, na upravi niso hoteli slišati ničesar, saj so verjetno kupnino za vse hale, ki naj bi znašala šest milijonov mark, že porabili.

bi tam potrebovali le 75 od 100 delavcev. Tistim, ki bi zaposlitev sprejeli, ponujajo nekakšen aneks pogodbe, po katerem bi imeli pravico do dodatne stimulacije, ki bi lahko znašala od nič do 30.000 tolarjev. Omenjali so tudi terenski dodatek, ki ni v kolektivni pogodbi dejavnosti.

Zaradi premetitve delavcev iz Ljubljane v Kropo se je Skei Tovila obrnil na komisijo za razlago kolektivne pogodbe. Tej je pisala tudi uprava SŽ. Skei meni, da vožnja v Kropo ni skladna s 13. členom kolektivne pogodbe, saj je tja več kot 50 kilometrov, za pot bi izgubili tudi preveč časa. Na vprašanje, ali uprava računa, da bodo delo na Tovilovih strojih prevzeli brezposelni delavci iz Kroke, je Zubak odgovoril, da tega ne verjame, ker takšnega dela ne obvladajo. Zubak je prepričan, da hoče uprava delavce Tovila prisiliti, da bi prevzeli delo v Kropi,

21. seja sveta ZSSS

MOŽNOSTI ZA NADALJEVANJE POGAJANJ

Svet ZSSS je najprej obravnaval potek pogajanj o splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Po razpravi, ki je sledila poročilom Gregorja Mikliča in Braneta Mišiča, je ugotovil, da so pogajanja še zmeraj na začetku. Dosedanja pogajalska izhodišča ZSSS, zlasti ohranitev že doseženih pravic, veljajo še naprej. Ker ni možnosti, da bi obnovljeno kolektivno

pogodbo podpisali pravočasno, bi po 31. maju lahko nastala pravna praznina. Da do nje ne bi prišlo, predlaga predsednikom podpisnic splošne kolektivne pogodbe takojšen sestanek, na katerem naj ugotovijo možnosti za nadaljevanje pogajanj in podaljšanje veljavnosti pogodbe do konca letošnjega leta. Če veljavnost pogodbe ne bo podaljšana, svet ZSSS

ne bo podpisal novega socialnega sporazuma.

Ko je razpravljal o drugih elementih novega socialnega sporazuma je svet ZSSS menil, da bi ta moral zagotoviti zlasti izboljšanje položaja najslabše plačanih delavcev, več delovnih mest, pravičnejši pokojninski sistem in davčno politiko.

Plakete ZSSS bodo letos prejeli en sindikat dejavnosti, dva sindikata podjetij in sedem posameznikov. Dobitnike plaket je na podlagi javnega razpisa izbrala komisija za sindikalna priznanja. Plakete bodo podeljene na slovesnosti 25. aprila.

Svet ZSSS je potrdil zaključni račun za leto 1996 in sprejel začasni finančni načrt za leto 1997. Njegovo začasnost bo odpravil po sprejetju novega finančnega pravilnika in razjasnitvi razmerij med nekaterimi sindikati dejavnosti in območnimi organizacijami.

Pri razpravi o uresničevanju sklepov prejšnjih sej so člani sveta menili, da je treba postaviti čvrstše temelje za izdajanje Delavske enotnosti. ZSSS in sindikati bodo zaradi tega skušali zagotoviti povečanje števila naročnikov in večjo disciplino pri plačevanju naročnine. Vodstvo sveta pa so člani pooblastili za nadaljevanje pogajanj z drugimi sindikati o delitvi sindikalnega premoženja.

Predsednik ZSSS mag. Dušan Semolič in **sekretar ZSSS Rajko Lesjak** sta v ponedeljek v Domu sindikatov v Ljubljani sprejela novega vodjo Mednarodnega oddelka Generalne konfederacije dela Italije - CGIL iz Rima **Giacoma Barbierija**.

Gost je novo funkcijo začel opravljati ravno ta dan svojega obiska pri ZSSS, prej je delal pri sindikatu kovinarjev CGIL. Kot je dejal, želi CGIL vzpostaviti tesnejše stike z ZSSS, pri čemer je njihova edina želja pomoč sindikatom in državi Sloveniji pri vključevanju v evropske povezave.

Predstavil je tudi sedanje sindikalne aktivnosti CGIL in stališča do glavnih vprašanj, s katerimi se ukvarja vlada Romana Prodiya. Predsednik ZSSS Dušan Semolič pa ga je zaprosil, naj prenese povabilo generalnemu sekretarju CGIL **Sergiu Cofferattiju**, naj še v tem letu obiše Slovenijo.

Pavle Vrhovec

NAROČILNICA

Naročamo izvod(ov) Delavske enotnosti. Časopis pošiljajte na naslov:

Plačnik teh izvodov je:

Naročnino bomo plačevali vsake tri mesece. Posamezna številka stane 150 tolarjev.

Za naročnika:

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije
Izdaja Svet ZSSS, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana • Za izdajatelja Rajko Lesjak, tel. 310-760 • V. d. odgovornega urednika Franček Kavčič, tel. 13-16-163 • Naročnina 13-10-033, int. 272 • Posamezna številka stane 150 tolarjev • Žiro račun 50101-678-47511 • Tisk: Dnevnik, Ljubljana, Kopitarjeva 6

Obvestilo bralcem in sodelavcem

Prosimo Vas, da vso pošto, naslovljeno na Delavsko enotnost, pošiljate na njen novi naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, poštni predal 97.

Uredništvo

Drnovšek se je s predsedniki sindikatov pogovarjal o novem socialnem sporazumu

KOLIKO LAHKO VLADA PRIDE SINDIKATOM NAPROTI

Predsednik vlade je ta torek povabil predsednike štirih sindikalnih central na prvi pogovor o novem socialnem sporazumu. Za začetek je predstavil vladine ukrepe in nove zakone. Prvi pogovor je pokazal, da bo sklenitev novega socialnega sporazuma odvisna zlasti od podpisa nove splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, pa tudi od vladnih ukrepov za vzpostavitev pravne in socialne države. Trd oreh bodo tudi plače. Predsednik vlade meni, da bi morali letos zadrževati njihovo rast, saj so dosedaj rastle nerealno.

Kot je predsednik vlade povedal, vlada že pripravlja proračunske listine za letošnje in prihodnje leto, o katerih naj bi državni zbor odločal skupaj. Do njihovega sprejetja pa bo vlada predlagala podaljšanje sistema začasnega financiranja.

Novi socialni sporazum naj bi pripravljali vsi partnerji skupaj. Čeprav z njim malo zamujamo, bi ga po Drnovškovem mnenju lahko sprejeli do konca maja. Vlada bo v njem dala prednost rasti gospodarstva. Okrepila bo boj za ohranitev delovnih mest, seveda le tistih, ki jih je mogoče ohraniti dolgoročneje.

Sklad ne bo več grobar

Vlada pripravlja tudi ukrepe za odpravo kratkoročnih motenj v poslovanju. Najpomembnejši konkreten ukrep bo nova organiziranost sklada za razvoj, ki bo postal delniška družba. Da ne bi bil več grobar podjetij, bodo spremenili njegovo vlogo, povečali bodo tudi njegov kapital. Predlagali bodo tudi ukrepe za izboljšanje dela Slovenske izvozne družbe. Ta naj bi dopolnjevala delo poslovnih bank, ki pogosto premalo spremljajo izvozna prizadevanja podjetij. Vlada bo skušala povečati konkuren-

nost naših podjetij, saj tako ravnajo vse evropske države. Glede plač je povedal, da je upravičena le tista rast, ki je povezana z rastjo produktivnosti in družbenega proizvoda.

Država se sooča tudi z revizijo socialne države. Ta naj bi pokazala, katere pridobitve moramo obdržati, katere pa bi lahko opustili.

Prvi paket gospodarskih ukrepov naj bi državni zbor obravnaval že 22. aprila, drugega pa sredi junija.

Vlada se bo skušala s socialnimi partnerji poenotiti o ciljih novega socialnega sporazuma in tudi o tem, da bi vsi partnerji prevzeli svoj del odgovornosti.

Minister **Tone Rop** je dodal, da pripravljajo socialni sporazum, ki naj bi veljal več let, mogoče kar do leta 2000. Vlada je svoje pogajalce za ta sporazum že določila. Delovna verzija sporazuma bo dokončana še v tem tednu. Usmerili se bodo na to, da bi gospodarstvo lahko čim bolje delovalo in ohranilo čim več delovnih mest.

Rok za prvo razpravo o izhodiščih zakona o delovnih razmerjih bodo na željo sindikatov podaljšali do konca aprila. Pri

zaposlovanju pripravljajo povsem nov program, na novo bodo odkrivali tudi delo na črno.

Sindikalisti naj se zavedajo soodgovornosti za razvoj

Pri plačni politiki bodo partnerjem predlagali, naj sprejmejo vladin predlog zadrževanja rasti.

Minister **Metod Dragonja** pa je razložil ukrepe, s katerimi bo vlada spodbujala povečevanje konkurenčnosti našega gospodarstva. Omenil je tudi nove razbremenitve gospodarstva, ki naj bi podjetjem pomagale zmanjšati stroške.

Drnovšek je uvodnim izvajanjem dodal, da je socialni sporazum, ki ga vlada želi tudi letos, odlika in prednost naše države. Tudi predsedniki sindikatov bi se po njegovih besedah morali zavedati soodgovornosti za razvoj.

Vlada bo skušala doseči znižanje obrestnih mer, plačna gibanja pa naj bi omogočila nove investicije. Vlada pripravlja tudi oživitve stovanjske gradnje, ki naj bi omogočila hitrejšo reševanje stanovanjskih vprašanj in prispevala tudi k gospodarski rasti. Tudi social-

Dušan Semolič je predsedniku vlade med drugim povedal, da ZSSS ne bo podpisala socialnega sporazuma, če prej ne bo sklenjena splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo.

ne razlike imajo svoje meje, Slovenija ne sme postati dežela peščice bogatašev in večine revežev.

Dušan Semolič je za začetek povedal, da je ZSSS lani sklenila socialni sporazum zato, da bi za delavce kaj pridobila. To jo bo vodilo tudi letos. O povečanju pravne varnosti in pokojninski reformi bi partnerji morali doseči popolno soglasje. Merilo za pristanek na socialni sporazum bodo tudi ukrepi za ohranitev delovnih mest. ZSSS bo letos ponovno zahte-

vala poenotenje plačnega sistema v negospodarstvu.

Brez splošne kolektivne pogodbe ne bo šlo

Ker pri pogajanjih o novi splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo ni napredka, je svet ZSSS sklenil, da letošnjega socialnega sporazuma ne bo podpisal, če pogajanja o tej pogodbi ne bodo dala sadov. ZSSS bo verjetno predlagala podaljšanje veljavnosti sedanje splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo do konca letošnjega leta.

Pristop k pogajanjem o socialnem sporazumu je odvisen tudi od vsebine interventne in druge zakonodaje, ki zadeva delavce. ZSSS izpostavlja zlasti zakone: o jamstvenem skladu, varstvu pri delu in inšpekciji dela. Če bi ti zakoni bili sprejeti, bi bili odnosi med socialnimi partnerji veliko boljši. ZSSS se ne strinja, da se plače ne bi usklajevale z rastjo inflacije. Tisti, ki zaslužijo zelo malo, bi bili zaradi tega lahko oškodovani bistveno bolj kot tisti, ki zaslužijo veliko. Te morajo sindikati zaščititi, zato morajo povečati minimalne plače. Čeprav imamo zakon o minimalnih plačah, jih kar 7000 zaposlenih ne prejema.

Semolič je omenil še najnost razvijanja neposrednega sodelovanja med sindikati dejavnosti in vlado ter ministrstvi. To zahtevata zlasti sindikat tekstilne in usnjarske industrije, ki ni zadovoljen s kasnitvijo sicer pozitivnih ukrepov za pomoč podjetjem, in sindikat trgovcev zaradi obratovalnega časa.

Minimalne plače bi bilo treba povečati

Boris Mazalin (Konfederacija 90) je menil, da bodo novi zakoni določili novo socialno podobo naše države. Pri njihovi pripravi socialni partnerji niso dovolj enakopravni. Moč sindikatov je namreč odvisna le od članarine. Opozoril je, da daje novi zakon o delovnih razmerjih prednost delodajalcem. Socialne razlike pri nas so po njegovem mnenju že tako velike, da bi jih morali zmanjšati. Za to naj bi bila kriva tudi politika, ki je dopustila protipravno prilaščanje družbenega premoženja. Konfederacija 90 se bo o pristopu k novemu socialnemu sporazumu odločala zlasti na podlagi jamstev o povečanju pravne in socialne varnosti.

Le sindikati smo izpolnili obveznosti iz prvih dveh socialnih sporazumov, vlada in delodajalci pa ne, je povedal **Franco Tomšič** (KNSS-Nedvisnost).

Predsednika vlade je vprašal, zakaj sodišča ne upoštevajo dogovorjenih prioritet. Tudi on je menil, da bi bil nov socialni sporazum za sindikate smiseln, če bi jamčil za več delovnih mest. Tudi v KNSS si podpisa socialnega sporazuma ne predstavljajo brez veljavne splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Zahtevali bodo tudi povečanje minimalnih plač; to naj bi bilo postopno, že letos pa naj bi dosegle 65.000 tolarjev.

Največje odstopanje od socialnega sporazuma je pri socialni varnosti in pri zaposlovanju, je ugotovila **Vida Fras** (Pergam). Sindikati financirajo vso pravno varnost delavcev, kar je zanje veliko breme. Noben socialni sporazum po njenem mnenju ne sme posegati v kolektivne pogodbe. Delodajalci bi se po njenem mnenju morali pogajati o regresu za letni dopust, ne pa se izgovarjati, da bo določen s socialnim sporazumom.

Pogovor, ki je trajal skoraj dve uri, je predsednik vlade povzel takole: Vlada je pripravljena priti sindikatom zelo naproti, vedeti pa morate, da jo pri tem omejujejo objektivni okvirji.

Plače so nerealno rastle, kar lahko sindikati pripišete tudi sebi. Drugi evropski sindikati se s tem ne morejo pohvaliti. Ekonomisti, s katerimi smo se pogovarjali, menijo, da mora biti gibanje plač bolj umirjeno. V negospodarstvu je še slabše kot v gospodarstvu. Če bi rast plač zadržali, bi lahko povečali delež za investicije. Nekateri nam pravijo, da bo, če se plače ne bodo usklajevale z inflacijo, odpadlo tudi usklajevanje obresti. Najbolj nas kritizirate za banke in pravosodje, kjer vlada nima neposredne oblasti. Kar zadeva pravosodje, pripravljamo spremembe nekaterih predpisov. Delež denarja za javno porabo bi radi zmanjšali s 46 na 43 odstotkov ustvarjenega proizvoda. Pri nezaposlenosti morate upoštevati, da je ta hud problem tudi v Nemčiji. Nimamo instrumentov, ki bi vladi omogočali jamstvo za vsa delovna mesta.

Yašim predlogom pa se bomo skušali približati, je predsednik vlade sklenil pogovor.

F. K., foto S. B.

ZSSS IN ZLSD BOSTA ZAVEZNICI

Prejšnji četrtek sta se sestali vodstvi ZSSS in ZLSD. Sindikalna stran je izpostavila zlasti zakone, ki naj bi jih državni zbor obravnaval v bližnji prihodnosti. Voditelji ZLSD pa so obljubili, da bodo vse predloge ZSSS zastopali v državnem zboru.

Dušan Semolič je najprej izpostavil zakon o ekonomsko-socialnem svetu, ki naj bi sindikatom omogočil vplivanje na državni zbor ne glede na vsakokratna razmerja med političnimi strankami. Zavzel se je za socialni sporazum, ki bi veljal več let, za posamezno leto pa bi partnerji podpisovali le anekse. Čeprav je bil lansoletni socialni sporazum za delavce koristen, pa želi ZSSS čimveč zadev urediti s kolektivnimi pogodbami. Tam se sindikati pogajajo le z delodajalci. Vlada se v trikotniku socialnih partnerjev pogosto postavi na stran delodajalcev, pri sklepanju kolektivnih pogodb namreč ni partner. Da bi sindikati pristali na nov socialni sporazum, mora vlada ponuditi kaj konkretnega, sporazum si mora v bistvu »kupiti«, je dodal **Rajko Lesjak**.

Predsednik ZSSS je omenil tudi slabe rezultate pogajanj o prenovljeni splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo, zaradi česar bi se delavci lahko junija znašli v brezpravnem položaju. Če pogajanja ne bodo uspešna, bo ZSSS predlagala podaljšanje veljavnosti sedanje pogodbe. Razmišljali bodo tudi o radikalizaciji sindikalnega boja.

Ker imajo slabša podjetja težave z izplačilom regresa za letni dopust, pripravljajo ZSSS predlog sprememb zakona o agenciji

za plačilni promet. Po njem bi tudi regres imel prednost pri izplačilih.

Glede reforme pokojninskega sistema je Semolič povedal, da bo ZSSS nasprotovala kapital-skim skladom, saj po izkušnjah drugih dežel ne morejo nadomestiti medgeneracijske pogodbe. Novi kapitalski skladi so nesprejemljivi tudi zato, ker bi aktivno prebivalstvo dodatno zelo obremenili.

Milan Utroša je načel še vprašanje reprezentativnosti delodajalcev, zlasti gospodarske zbornice, ki temelji na zakonu predpisanem obveznem članstvu. Omenil je tudi nespoštovanje zakona o reprezentativnosti sindikatov. Po njegovih besedah bo ZSSS odločno nasprotovala prizadevanjem, da bi predstavnike delavcev izrinili iz nadzornih svetov.

Milan Utroša in **Kristina Antolič** sta se zavzela za ponovno zbiranje podatkov o vstopanju naših podjetij v multinacionalke.

Kot je povedal predsednik ZLSD **Borut Pahor**, bo za povezanost z ZSSS skrbel zlasti podpredsednik stranke **Miloš Pavlica**. Povedal je tudi, da bodo medsebojni odnosi temeljili na avtonomiji obeh strani.

Pavlica je vodstvu ZSSS svetoval, naj se obrača na čim več parlamentarnih skupin. Glede

ZLSD so zastopali (z leve proti desni) **Franci Križanič**, **Tanja Drofenik**, **Borut Pahor** in **Miloš Pavlica**.

zakona o ekonomsko-socialnem svetu je menil, da ga bo, če ga bo v obravnavo vložila vlada, ZLSD lahko v proceduri precej izboljšala. Če pa bi ga vložila sama, bi ga vladajoča koalicija lahko v proceduri precej »pokvarila«.

O izvajanju zakona o reprezentativnosti sindikatov pa bo poslanska skupina ZLSD vladi verjetno postavila parlamentarno vprašanje.

Zakon o jamstvenem skladu je po besedah **Miloša Pavlice** blokiral minister **Tone Rop**, ker v proračunu za njegovo izvajanje ni dovolj denarja (manjkalo naj bi kar deset milijard tolarjev). Če bi zakon veljal, bi namreč denar za predpisane minimalne plače morala zagotavljati država.

O zakonu o varstvu pri delu bosta ZSSS in ZLSD verjetno pripravili skupno javno tribuno. ZLSD gleda na pokojninsko reformo enako kot ZSSS.

Tudi oni ugotavljajo, da bodo predlagatelji novega zakona o delovnih razmerjih skušali zmanjšati raven pravic zaposlenih.

Miran Potrč, vodja poslanske skupine ZLSD, je dodal, da bo velika večina iniciativ ZSSS za to poslansko skupino dobrodošla. Funkcionarji in strokovnjaki Svobodnih sindikatov naj se obračajo neposredno nanj ali na **Bojana Kontiča**, ki je član odbora za delo.

Predstavniki ZSSS so še opozorili na nesprejemljivost predlogov, po katerih bi bili v državnem svetu – kjer ima ZSSS zdaj tri predstavnike – zastopani le predstavniki lokalnih interesov. Tega, kar bi sindikati s tem izgubili, ne bi mogel nadomestiti niti zakon o ekonomsko-socialnem svetu.

Dušan Semolič je pogovor sklenil z ugotovitvijo, da bo ZSSS v ZLSD imela zaveznika.

F. K.

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Problemi pri reševanju trajno presežnih delavcev

Zakon o delovnih razmerjih v 33. členu določa, da delavcu preneha delovno razmerje, če postane njegovo delo v organizaciji oziroma pri delodajalcu nepotrebno za dalj kot šest mesecev. Obstoj trajnega prenehanja potreb po delu delavca ugotavlja poslovodni organ oziroma delodajalec, ki mora o razlogih, številu, kategorijah nepotrebni delavcev in o rokih, v katerih bo potreba po njihovem delu prenehala, obvestiti svet delavcev ali delavskega zaupnika.

V postopku ugotavljanja trajnega prenehanja potreb po delu delavca sprejme organ upravljanja oziroma delodajalec program razreševanja presežkov delavcev. V tem programu, ki ga niso dolžne pripraviti organizacije oziroma delodajalci, ki zaposlujejo manj kot 10 delavcev (36. člen ZDR), se določijo ukrepi za preprečitev ukrepa prenehanja delovnega razmerja ali vsaj za čim manjše število delavcev, ki jih bodo ukrepi prizadeli, seznam nepotrebni delavcev ter možnosti za zmanjšanje posledic ugotovljenega stanja (možnost zaposlitve v drugih organizacijah, denarna pomoč, dokup zavarovalne dobe in podobno). Pri pripravi programa mora ves čas sodelovati predstavnik sveta delavcev ali delavski zaupnik. Ko je program sprejet, poslovodni organ oziroma delodajalec ali pa organ upravljanja odloči o prenehanju delovnega razmerja in pravicah iz programa razreševanja presežnih delavcev.

Ko se določa, kateri delavci so presežni, se v isto kategorijo uvrstijo vsi delavci, ki delajo na takih delovnih mestih, da jih je mogoče medsebojno prerazporediti v skladu z zakonom (določba kolektivne pogodbe za gospodarstvo). Zakon določa, kateri so kriteriji, ki se morajo upoštevati pri določitvi, kateri so delavci, katerih delo postane trajno nepotrebno, podrobneje pa so ti kriteriji urejeni v kolektivnih pogodbah. Kriteriji, na podlagi katerih se ohrani zaposlitev, so uspešnost, strokovna izobrazba, delovne izkušnje, delovna doba, zdravstveno stanje delavca in kot zadnje socialno stanje delavca. Kriteriji se upoštevajo tako, da se razen prvega kriterija vsi preostali kriteriji uporabijo kot korekcijska merila v primeru enakega izpolnjevanja predhodnih kriterijev.

Kdaj trajno presežnim delavcem delovno razmerje ne preneha

Kljub temu, da je za delavca ugotovljeno, da njegovo delo trajno ni potrebno, zakon določa, da zaradi tega v vseh primerih še ne pride do prenehanja delovnega razmerja. Zakon določa več možnosti ohranitve delovnega razmerja kljub ugotovitvi, da je delo delavca postalo trajno nepotrebno.

Delovno razmerje delavcu ne preneha, če je mogoče v okviru organizacije oziroma pri delodajalcu delavca razporediti na drugo delovno mesto, ki ne ustreza njegovi strokovni izobrazbi. Pogoj pa je, da delavec s tako razporeditvijo soglaša. Delovno razmerje tudi ne preneha delavcu, če ga je mogoče za opravljanje drugega ustreznega dela prekvalificirati oziroma dokvalificirati v šestih mesecih. Tretja možnost pa je skrajšanje delovnega časa (do 36 ur na teden), če to omogoča opravljanje dela z nespremenjenim številom delavcev.

Delovno razmerje zaradi nujnih operativnih razlogov tudi ne preneha delavcu v času služenja vojaškega roka, ko je na boleznem dopustu, v času nosečnosti in porodniškega dopusta oziroma dopusta za nego in varstvo otroka. Zaščito pred prenehanjem delovnega razmerja uživajo tudi delavci v organih organizacije in določeni sindikalni delavci, in to v času opravljanja funkcije in še dve leti po prenehanju njenega opravljanja.

Zadnja kategorija delavcev, ki uživa posebno zakonsko zaščito v primeru ugotovitve, da je njihovo delo trajno nepotrebno, so kategorije delavcev invalidov, starejših delavcev, delavcev z manj kot enim letom delovne dobe, zakoncev, zaposlenih v isti organizaciji ali pri delodajalcu, delavcev (delavk) samohranilcev in delavcev, katerih zakonec je ustrezno prijavljen kot nezaposlena oseba. Tem delavcem sicer delovno razmerje lahko preneha, vendar samo, če so izpolnjeni zahtevani pogoji.

Delavcu z manj kot enim letom delovne dobe, obema zakoncema, ki sta zaposlena v isti organizaciji oziroma pri istem delodajalcu, delavcu (delavki) samohranilcu, ki ima otroka mlajšega od dveh let, in delavcu (delavki), katerega zakonec je prijavljen pri zavodu za zaposlovanje, lahko preneha delovno razmerje samo z njegovim soglasjem.

Delavcu invalidu – neustrezen in z drugimi predpisi neuskaljen je že sam izraz –, ki ne izpolnjuje pogojev za invalidsko pokojnino po predpisih o invalidskem zavarovanju, lahko preneha delovno razmerje samo z njegovim soglasjem ali če se mu zagotovi sklenitev delovnega razmerja za nedoločen čas.

Če delavcu do upokojitve oziroma izpolnitve pogojev za upokojitve manjka do pet let zavarovalne dobe, mu lahko preneha delovno razmerje, če se mu zagotovi dokup zavarovalne dobe, če mu je zagotovljeno denarno nadomestilo iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti do izpolnitve pogojev za upokojitve ali če se mu z njegovim soglasjem prizna pravica do ustrezne odpravnine.

Novela zakona o delovnih razmerjih iz leta 1993 (Uradni list RS, št. 71/93) je delodajalcu naložila, da mora delavca v primerih, ko mu lahko delovno razmerje preneha samo z njegovim soglasjem, pisno opozoriti na posledice prenehanja delovnega razmerja (predpisi o zavarovanju za primer brezposelnosti) in da mora biti soglasje delavca pisno. Zakaj je zakonodajalec tako zadolžil delodajalca in zakaj mora biti soglasje pisno, bo pojasnjeno v enem od nadaljevanj.

POKOJNINSKA REFORMA NAJ NE TEMELJI NA KAPITALSKIH SKLADIH

Predsedstvo sveta ZSSS je na tiskovni konferenci ta teden predstavilo svoja stališča o reformi pokojninskega zavarovanja. Dušan Semolič, Lučka Böhm in Gregor Miklič so poudarili zlasti nesporejnost tretjega stebra, kot vlada imenuje kapitalne sklade. Povedali so, da se reforma nanaša zlasti na zaposlene, ki naj bi po vladinem predlogu, če bi obveljal, ne plačevali le prispevkov za sedanje upokojevence, ampak tudi za sorazmeren del svoje pokojnine.

Dušan Semolič je najprej ugotovil, da reforme ne potrebujejo ljudje, ampak država, še posebej pa finančno ministrstvo. Za reformo bo treba ljudi šele pridobiti, seveda če bodo argumenti dobri.

Pokojninskega sistema ni mogoče menjavati vsakih nekaj let, saj mora preživeti več generacij. Takšen sistem imata tudi Nemčija in sosednja Avstrija, pri katerih pa se naša vlada ni zgedovala, saj njen predlog temelji na izkušnjah iz Kanade, Čila in Velike Britanije. Pri naši reformi ne bi smeli težiti le k finančnim, ampak tudi k socialnim ciljem.

Pri dogovarjanju o pokojninski reformi morajo sodelovati tudi upokojeenci. Ker pa gre za daljnosežne posledice, bi izhodišča reforme morali urediti s socialnim sporazumom.

Po Semoličevem mnenju hoče

država zavarovancem naprtiti tudi svoj del odgovornosti za socialno varnost.

Ker vlada še ni uresničila dogovora o izenačitvi obveznosti vseh zavarovancev, ZSSS ponovno zahteva posebno pokojninsko zavarovanje samosaposlenih, ki zdaj v povprečju plačujejo trikrat manj kot zaposleni v podjetjih in zavodih. Po Semoličevih besedah delavci nočejo biti več solidarni s tistimi, ki živijo večinoma neprimerno bolje od njih.

Predsednik ZSSS je opozoril še na potrebo po povečanju števila zavarovancev, kar je odvisno zlasti od aktivne politike zaposlovanja. Le če bo zavarovancev več, bo pokojninska blagajna bolj polna. Omenil je tudi slabo urejeno varstvo pri delu, ki povzroča prezgodnje upokojevanje in iztrošenost delavcev v tekstilni, usnjarski, kovinski

in lesarski industriji. Le če bo delo bolj varno, bodo delavke in delavci lahko zdravi dočakali 58 ali 63 let; takrat bo mogoče razmišljati o podaljšanju starostne in delovne dobe za redno upokojitve.

Svobodni sindikati bodo pri reformi pokojninskega zavarovanja zagovarjali medgeneracijsko pogodbo, ki temelji na zavesti, da sedanji zavarovanci plačujemo za pokojnine že upokojenih, za naše pokojnine pa naj bi plačevali naši nasledniki. Kapitalni skladi, ki naj bi zamenjali medgeneracijsko pogodbo, pa bodo delovali zlasti v interesu kapitala in tudi politike. Nesorazmerij, zaradi katerih je reforma potrebna, pa kapitalni skladi ne bi odpravili.

Pri reformi pokojninskega sistema, ta je za Semoliča nujna, bo ZSSS skušala zaščititi zlasti interese aktivne populacije. Še pred državnozbornsko obravnavo reforme bi vlada o njej morala doseči soglasje socialnih partnerjev.

Svobodni sindikati bodo zahtevali, naj bo dokladni sistem, kot tretji stebel reforme, uveden šele po bistvenem povečanju števila zaposlenih in zavarovancev.

Semolič je še ugotovil, da reformirani pokojninski sistem ne bo cenejši, ampak kvečjemu dražji. Nobenega dvoma ni, da bodo reformo plačali zavarovanci. Ker je vlada lani za štiri odstotke zmanjšala prispevke delodajalcev, je morala v pokojninsko blagajno iz proračuna dodati kar 50 milijard tolarjev. Zgolj zaradi reforme ne bodo na boljšem ne zavarovanci ne delodajalci, je dodal Gregor Miklič.

Ker so pripravljali reforme upokojeencem zagotavljali nezmanjšane pokojnine, zavarovancem pa obljubljali, da bo še deset let vse po starem, Semolič sklepa, da so ZSSS hoteli vsiliti spopad med zavarovanci in upokojeenci. ZSSS ni nikoli zagovarjala zmanjšanja pravic že upokojenih in tega ne bo počela niti v prihodnje. Lučka Böhm je dodala, da se je ZSSS s socialnim sporazumom za lansko leto opredelila za politiko, po kateri bodo pokojnine rastle skladno s plačami. Gregor Miklič pa je podprl zlasti nujnost povečanja števila zaposlenih in ugotovil, da je bil lanski načrt novega zaposlovanja popoln polom.

F. K.

Piše: Lučka Böhm

Reforma pokojninskega zavarovanja VII. Kaj je aktuarski izračun

Redni bralci naše nadaljevanke o vladnih izhodiščih pokojninske reforme vedo, da je eden najpomembnejših ciljev te reforme zagotoviti, da bo jutrišnja višina pokojnin čimbolj zvest odsev višine prispevkov, ki jih bomo zavarovanci v desetletjih zavarovanja vplačali. Po domače se temu načelu reče: "kolikor denarja – toliko muzike". Stroka, ki zna izračunati, kolikšne smejo biti pokojnine po tem načelu, je aktuarstvo. Marsikdo še pred nedavnim ni vedel, kaj so aktuarji. Aktuarsko stroko poznamo v Sloveniji šele nekaj zadnjih let. Slovenski aktuarji so se morali izsolati v tujini.

Slovenska vlada v izhodiščih reforme ugotavlja, da se s slabšanjem razmerja med številom upokojevcem in številom zavarovancev ter na tej podlagi vedno višji prispevni stopnji veča obseg izmikanja plačevanju prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Kdor le more, se v zavarovanje sploh ne vključi (delo na črno) ali pa si da čimvečji del dohodkov izplačati v obliki, od katere se prispevkov ne plača. Za to ga sistem pravic tega zavarovanja bolj malo kaznuje. V dokladnem sistemu, kakršen je naš, je šibka povezava med vplačanimi prispevki in odmerjeno pokojnino. Pokojninska osnova se odmeri zgolj od desetih za zavarovanca po višini plače najboljših zaporednih let. To pomeni, da do lani brez "kazni" samozaposlenim, ki si zavarovalno osnovo izbirajo sami, ostalih trideset let zavarovanja ni bilo potrebno plačevati prispevkov, višjih od najnižje možne zavarovalne osnove (od odločitve ustavnega sodišča bo odvisno, ali bo tudi v bodoče tako). Izmikanje plačilu prispevkov seveda povečuje obremenitev drugih zavarovancev. Finančna vzdržnost dokladnega zavarovanja se zmanjšuje. Vlada ugotavlja, da je mogoče s prisilo (inšpekcijski pregon tistih, ki se prispevkov izmikajo) doseči zgolj omejene učinke. Najbolj bi učinkovalo, če se posamezniku ne bi več izplačalo izmikati prispevkov. Zato je eden temelj-

ni cilj reforme uveljaviti načelo, da pokojnina v čimvečji meri izraža med zavarovanjem vplačane prispevke. Vlada je pripravila predloge za uveljavitev tega načela tako v dokladnem kot v naložbenem zavarovanju. Seveda narava in cilji dokladnega zavarovanja dopuščajo zgolj omejeno uporabo tega načela.

V tretjem nadaljevanju ste si lahko ogledali shematični prikaz predlaganega tristebnega sistema pokojninskega zavarovanja (ki pa se je žal ob prenosu iz mojega računalnika na računalnik DE nekoliko sfilil). Zidaki teh stebrov so med drugim pokazali, da naj bi dokladni stebel prinašal VNAPREJ DOLOČENE PRAVICE (pokojnine), naložbena stebra pa IZPELJANE PRAVICE. Razčistimo najprej, kakšna je razlika med vnaprej določenimi in izpeljanimi pravicami pokojninskega zavarovanja.

Vnaprej določene ali ovrednotene pravice so pokojnine, ki se posamezniku priznajo, če v dokladnem zavarovanju izpolni vnaprej določene pogoje (starost, pokojninska doba, invalidnost). Pravice – denarni prejemki se mu priznajo v višini, ki je določena po vnaprej predpisani formuli (na primer: za 40 let pokojninske dobe se ti odmeri pokojnina v višini 85 % pokojninske osnove). Standardno zavarovalno kritje je določeno z zakonom (razmerje med plačo in pokojnino). Značilna je šibka povezanost med vpla-

čanimi prispevki in pokojninskimi pravicami.

Vlada predlaga vrsto sprememb dokladnega sistema, ki bodo dobera razburkale javnost (o tem v enem naslednjih nadaljevanj). Prav zato vlada obljublja postopno uvajanje novosti, zaradi česar nihče ne bo čez noč na slabšem. Novosti bodo na svoji koži v polni meri občutili naši zanamci. Vlada predlaga naslednje ukrepe, ki bodo v dokladnem sistemu ojačali načelo, da je pokojnina odsev vplačanih prispevkov: odmera pokojninske osnove ne le od desetih najugodnejših let, ampak od celotne pokojninske dobe, izenačitev pravic moških in žensk glede dolžine pokojninske dobe in odstotkov odmere pokojnine ter fleksibilno upokojevanje.

Fleksibilnost upokojevanja, ki ga predlaga vlada, bo precejšnja razlika v primerjavi s sedanjim sistemom. Vsak posameznik bi se sam zase odločal, kdaj bi se upokojil (ne pa pred določeno starostjo). Sistem bi ga z višino pokojnine nagrajeval za pozno upokojitve ali pa kaznoval za zgodnjo upokojitve. Nagrada ali kazen bi bila odmerjena glede na povečano ali zmanjšano število mesečnih pokojnin, ki bi jih do statistično ocenjenega trenutka smrti užil. Torej: statistično bi se izračunalo, kolikšno vsoto bi prejel v obliki pokojnin, če bi se upokojil čisto po pravilih. Kdor bi se upokojil starejši, bi bil deležen zvišanja pokojnine na račun manjšega števila do smrti prejetih pokojnin. In pri predčasni upokojitvi obratno. Ta način poviševanja in zmanjševanja pokojnine bi bil opravljen na podlagi aktuarskega računa. (Mislim pa, da je v nasprotju s tem ciljem razmišljanje vlade, da bi dokladno zavarovanje pobiralo prispevke v odstotku od plače, izplačevalo pa dokladne pokojnine v vsem enaki višini "tarifnih" pokojnin glede na strokovno izobrazbo!)

Izvedene pravice obeh naložbenih stebrov pa bodo seveda v celoti odmerjene po načelu aktuarskega izračuna. Izvedene pravice so način določanja pravic iz zavarovanja, kjer vplačani prispevki in donosnost naložbenega kamora so prispevki naložbeni, določajo višino pravic. Aktuarski izračun da mesečni pokojninski prejemek naložbenega stebra glede na višino privarčevanega premoženja na osebnem računu zavarovanca ter glede na starost ob uveljavitvi pravic po tablicah mortalitete in na tej podlagi statističnega trajanja udeleženčevega doživljenja. Na osebnem računu zbrano vsoto je treba pač razporediti na pričakovano število mesecev prejetanja pokojnine. Načelo "aktuarske poštenosti" pa je metoda določanja zavarovalne premije v skladu z dejanskimi riziki.

Osebn račun zavarovancev obveznega naložbenega zavarovanja naj bi postali najbolj učinkovit način za preprečevanje izmikanja prispevkov. Kdor se bo izmikal plačilu prispevkov, bo oškodoval samega sebe. Obrestovani prispevki na osebnem računu bodo namreč osebno premoženje posameznika. Po upokojitvi bo na tej podlagi izplačevana naložbena pokojnina. V primeru predčasne smrti zavarovanca bi svoji dedovalci to premoženje prav tako kot vsako drugo premoženje.

Prejšnji teden smo zvedeli, da v naložbenem sistemu posameznik nosi naložbeno tveganje, inflacijsko tveganje in tveganje dolgega življenja. Aktuarski izračun bo vedno neusmiljeno upošteval statistične tablice mortalitete. Čeprav marsikoga na tej točki zapusti hladnokrvnost, drugače ne gre. Statistični letopis Slovenije navaja podatke o tem, kako se je na Slovenskem daljšala pričakovana življenjska doba. Leta 1959 je povprečna ženska živela 70,68 leta, moški pa 65,56 leta. Leta 1995 ženska v povprečju pri nas živi že 77,76 leta, moški pa 70,27 leta. V 36 letih se je posameznikovo življenje podaljšalo za 7 let.

(Prihodnje) O višini prispevkov v dokladnem in naložbenem zavarovanju!

Predsedstvo Sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je 25. marca 1997 na 37. seji oblikovalo

STALIŠČA K IZHODIŠČEM ZA REFORMO SISTEMA POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Podlaga stališčem predsedstva je resolucija 2. kongresa ZSSS o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja:

2. kongres Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je 3. decembra 1994 sprejel resolucijo št. 9 o pričakovani pravici aktivnih zavarovancev do pokojnine na podlagi obveznega pokojninskega zavarovanja. Kongres je v tej resoluciji ocenil, da neugodno razmerje med številom aktivnih zavarovancev obveznega pokojninskega zavarovanja in številom upokojencev povzroča previsoko ceno dela in s tem nižjo konkurenčnost slovenskih izdelkov na svetovnem trgu. Kongres je ocenil, da je reforma pokojninsko-invalidskega zavarovanja nujna.

Kongres je v resoluciji št. 9 jasno opredelil, kakšna reforma pokojninsko-invalidskega zavarovanja bo za Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije sprejemljiva:

- vzajemnost in solidarnost v splošnem obveznem pokojninskem zavarovanju je možna le pod pogojem, da vse kategorije zavarovancev plačujejo realno enakovredne prispevke. V nasprotnem primeru mora Zveza zahtevati ločitev delavskega zavarovanja od pokojninskih zavarovanj ostalih kategorij zavarovancev;
- zavrniti je treba reformo, ki znižuje pričakovane realne pokojnine in druge pravice delavskih zavarovancev na račun realno prenižkih prispevkov drugih kategorij zavarovancev;
- realna starostna pokojnina v DELAVSKEM zavarovanju naj bo tudi v prihodnje na ravni današnje starostne pokojnine (v letu 1994 je bilo to 77,2 % povprečne republiške plače);
- dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje je mogoče uvajati zgolj za doseganje socialne varnosti po upokojitvi nad realno ravnijo današnje starostne pokojnine;
- premije za dodatna zavarovanja morajo biti izključene iz osnov za obdavčitev;
- cena dela mora upoštevati tudi stroške delavskega gospodinjstva za premije dodatnih pokojninskih in zdravstvenih zavarovanj;
- pokojninsko zavarovanje ne sme postati instrument za izrivanje žensk s trga delovne sile (materinstvo);
- pogoj za izenačitev dolžine polne pokojninske dobe moških in žensk je dejansko enaka obremenitev obeh spolov pri delu, v gospodinjstvu in v družini;
- starostna upokojitev mora biti v primeru polne pokojninske dobe možna ne glede na starost.

Stališča predsedstva do izhodišč reforme

1. Socialni sporazum o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja

– medgeneracijska pogodba ostaja temelj

Zgolj predhodni konsenz delojemalcev, delodajalcev in države lahko da v državnem zboru dovolj kredibilnosti vladinim predlogom reforme obveznega pokojninsko-invalidskega zavarovanja. Reforma je lahko uspešna le, če bo z njo poleg finančne vzdržnosti dosežena tudi socialna vzdržnost. Reforma pomeni novo medgeneracijsko pogodbo in zato morajo pri njenem snovanju sodelovati vsi socialni partnerji, vključno s tistimi, ki so že uveljavili pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Za Zvezo svobodnih sindikatov medgeneracijska pogodba ostaja še naprej temelj zagotavljanja socialne varnosti na starost.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije se zaveda svoje odgovornosti do članov, saj izhodišča reforme pomembno spreminjajo pravice delavcev na podlagi delovnega razmerja. Zveza svobodnih sindikatov bo zato zahtevala sklenitev socialnega sporazuma med socialnimi partnerji in vlado o doseganju predhodnega konsenza za vse faze reforme.

2. Odgovornost socialne države za socialno varnost upokojencev

Vladna izhodišča reforme pokojninskega in invalidskega zavarovanja bistveno spreminjajo socialno varnost delavcev po upokojitvi. Odgovornost za ustrežno raven socialne varnosti na starost se z države vse bolj prenaša na posameznika. Zveza svobodnih sindikatov Slovenije bo terjala, da socialna država ohrani svoj delež odgovornosti za socialno varnost upokojencev.

3. Ločitev delojemalskega zavarovanja od zavarovanja samozaposlenih

Samozaposleni bi morali biti, po zgledu razvitih držav z dokladnim sistemom zavarovanja, zava-

rovani od svoje osnove za odmero dohodnine. Pri tem bi bilo treba vpeljati zgornji limit zavarovalne osnove, od katere se še plača prispevek. Prvih pet let po ustanovitvi družbe ali obratovalnice bi smeli ostati izven obveznega zavarovanja, če bi plačevanje prispevkov ogrožalo obstoj družbe. V Sloveniji samozaposleni danes za razliko od delavcev sami izbirajo svojo zavarovalno osnovo. Večina je zavarovana od najnižje možne.

2. kongres Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je decembra 1994 zahteval reformo sedanjega dokladnega obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja zaradi v sistem zavarovanja vgrajene nepravilnosti, ki sili delavskega zavarovanja, da je solidaren do tistih kategorij premoženjsko in dohodkovno bistveno močnejših samozaposlenih zavarovancev, ki plačujejo ne-realno nizke prispevke, uživajo pa kljub temu nezmanjšane denarne pravice. Ta ter druge nepravilnosti in neracionalnosti, ki so vgrajene v sistem veljavnega obveznega dokladnega pokojninskega zavarovanja, povzročajo njegovo vse nižjo finančno vzdržnost in so pomemben vzrok za nujnost reforme, ki niža raven pravic tudi delavskim zavarovancem.

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je zato 6. junija 1994 od vlade in državnega zbora zahteval ločitev delavskega od zavarovanj drugih kategorij zavarovancev. Svet je 14. julija 1995 znova na državni zbor naslovil zahtevo po ločitvi delavsko-splošnega od kmečkega zavarovanja, ker v postopku sprejemanja Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 7/96) ni zasledil politične volje ne pri vladi in ne pri poslancih, da bi z zakonom zagotovili pravično obremenitev delavcev.

Predsedstvo ugotavlja isto odsotnost politične volje v dejstvu, da Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve že pol leta zamuja pri določitvi minimalnih zavarovalnih osnov, meril in postopkov za razvrščanje samozaposlenih zavarovancev na podlagi novele zakona iz januarja 1996.

Predsedstvo Zveze svobodnih sindikatov zato zahteva ločitev zavarovanja delojemalcev od

pokojninskih zavarovanj samozaposlenih kategorij zavarovancev.

4. Reforma dokladnega zavarovanja nujna – časovna ločitev 2. in 3. faze reforme

Predsedstvo zahteva časovno ločitev druge in tretje faze reforme, tako da bo ločitev enotnega obveznega pokojninskega zavarovanja na dokladni in naložbeni steber na vrsti šele, ko bodo znani učinki reforme sedanjega dokladnega zavarovanja.

Tretja faza reforme mora upoštevati tudi učinke vladine aktivne politike zaposlovanja in na tej podlagi povišanja zaposlenosti v Sloveniji. Število zavarovancev dokladnega zavarovanja se niža predvsem zaradi naraščanja brezposelnosti ter zaradi neučinkovitega inšpekcijskega nadzora dela na črno in izmikanja plačilu prispevkov.

Prvi pogoj za uvedbo obveznega naložbenega pokojninskega zavarovanja mora biti že dejansko razvit finančni sektor z reguliranim in varovalnim sistemom ter konkurenčni bančni sektor. Lahkomiselno je tvegati zmanjšanje zaupanja prebivalstva v stabilnost pokojninskega sistema, če niso izpolnjeni temeljni pogoji za stabilno delovanje naložbenega zavarovanja v razsežnosti, kakršno narekuje obvezno zavarovanje. Ne nazadnje je treba upoštevati dvojno obremenjenost aktivne generacije zaradi prispevkov in davkov v času prehoda iz sedanjega v reformirani sistem pokojninskega zavarovanja.

5. Pomisleki o neobčutljivosti naložbenega zavarovanja na demografska gibanja

Temeljna prednost naložbenega pokojninskega zavarovanja pred v družbenih krizah bolj varnim dokladnim sistemom naj bi bila njegova neobčutljivost za demografska gibanja (manjšanje števila aktivnih zavarovancev in daljšanje pričakovane dolžine življenja). Države z daljšo tradicijo naložbenih zavarovanj pa opozarjajo, da je tudi finančni uspeh naložbenih zavarovanj pomembno odvisen od razmerja med številom zavarovancev in upokojencev: obrestni obračunavajo upoštevajoč število novih zavarovancev, dobiček se formira v sorazmerju z gibanjem pričakovane življenjske dobe.

6. Davčne olajšave temeljni pogoj za razvoj prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja

Takoj je treba storiti vse za razvoj naložbenega prostovoljnega dodatnega zavarovanja (tretji steber reformiranega zavarovanja) tako v obliki osebnih pokojninskih računov kot v obliki poklicnega zavarovanja kot odloženega plačila delavcu. Za razmah tovrstnega zavarovanja je ovira davčna zakonodaja.

Vlada naj zato takoj pripravi predloge sprememb predpisov tako, da bodo vplačila delodajalca (premije, prispevki) za dodatno prostovoljno zavarovanje davčna olajšava in v celoti poslovni odhodek. Za delojemalce pa ne smejo biti premije; ki ji plačajo delodajalci obdavčljivi prihodek oziroma boniteta iz delovnega razmerja, od katere se plača dohodnina.

7. Beneficirana delovna doba v naložbeno zavarovanje

Smiselno bi bilo takoj vpeljati sistem naložbenega zavarovanja na področju beneficirane de-

lovne dobe. Med pozitivne učinke bi lahko, poleg za zavarovance sprejemljivejšega zavarovanja na tem specifičnem področju, šteli postopno pridobivanje izkušenj na področju naložbenega zavarovanja ter tudi dejstvo, da bi se sistem enotnega dokladnega zavarovanja dolgoročno prav gotovo pocenil. Zagotoviti bi bilo treba proračunsko kritje do reforme priznanih pravic na podlagi beneficirane delovne dobe.

8. Obvezno poklicno nezgodno zavarovanje – varnost in zdravje pri delu pogoj za višjo upokojitveno starost

Takoj je treba ločiti od enotnega obveznega pokojninsko-invalidskega zavarovanja invalidsko zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, ki naj ga prevzame en sam nosilec zavarovanja – javni sklad obveznega nezgodnega poklicnega zavarovanja. Predsedstvo predlaga, naj to nezgodno poklicno zavarovanje prevzame tudi obvezno zdravstveno zavarovanje za poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Različna višina premije tega zavarovanja glede na obolenost in invalidiziranje delavcev zaradi poklicnih vzrokov bo pomembna ekonomska spodbuda delodajalcem za naložbe v varnost in zdravje zaposlenih.

Predsedstvo zavrača predlog vlade, da naj bi bilo to zavarovanje naložbeno. Glede na vrsto zavarovanih rizikov je primernejše dokladno obvezno nezgodno zavarovanje.

Evropska raven varnosti in zdravja pri delu je nujen pogoj za dviganje upokojitvene starosti v Sloveniji. Zanimarjanje posodabljanja predpisov na področju varnosti in zdravja pri delu v preteklih dveh desetletjih je povzročilo, da je slovenski delavec iztrošen bistveno prej kot delavci v razvitih državah.

9. Reforma invalidskega zavarovanja – dodatek za pomoč in postrežbo in invalidnina

Temeljni pogoj za reformo pravic delovnih invalidov in invalidskih upokojencev je zgraditev regionalne mreže strokovnih centrov za poklicno rehabilitacijo in svetovanje pri zaposlovanju. Nesprejemljivo je ukinjanje pravice do delovnega mesta delovnih invalidov, ne da bi bil pred tem izgrajen mehanizem, ki naj jo nadomesti. Takšne mreže danes v Sloveniji ni, za njeno zgraditev in izšolanje kadrov pa je potrebno daljše obdobje.

Izločitev pravic do dodatka za pomoč in postrežbo ter invalidnine iz obveznega invalidskega zavarovanja ni upravičena. Zavarovanje teh rizikov v okviru dodatnega prostovoljnega zavarovanja ne more zagotoviti enake ravni varnosti prebivalstva.

10. Starševstvo in pokojninski sistem

Predsedstvo podpira dopolnitve sistema obveznega pokojninskega zavarovanja, ki so v funkciji družinske politike. Vendar te dopolnitve ne smejo biti takšne, da bi izrivale mlade ženske s trga delovne sile.

Sindikalna lista

Prvi del april 1997

- Dnevnice**
 - cela dnevnic (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti) 3.500,00
 - polovična dnevnic (nad 8 do 12 ur odsotnosti) 1.750,00
 - znižana dnevnic (od 6 do 8 ur) 1.218,00
- Kilometrini** (od 21. 3. 1997 dalje) 27,93
- Ločeno življenje** 51.098,00
- Prenočišče** - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec
- Regres za prehrano** 12.774,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje oktober–december 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 81.573 SIT.

- Jubilejne nagrade**
 - za 10 let 40.786,00
 - za 20 let 61.180,00
 - za 30 let 81.573,00
- Nagrada ob upokojitvi** 244.719,00
- Solidarnostne pomoči** 81.573,00

Vir: Zavod RS za statistiko Strokovna služba ZSSS

Opomba:
Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:

- Minimalna plača** za mesec april, maj in junij 1997 56.781 SIT
- Regres za letni dopust** je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje oktober–december 96 znaša 127.746 SIT

Opomba:
Kot smo že dlje časa napovedovali, se s l. 1. 1997 podatki o plačah ne bodo prikazovali po doslej ustaljeni klasifikaciji gospodarstvo – negospodarstvo. Od 1. 1. 1997 se v Republiki Sloveniji uporablja standardna klasifikacija dejavnosti (Uradni list RS, št. 34/94, 3/95, 33/95 in 15/96). Prav zaradi tega bomo vse podatke, ki so vezani na področje gospodarstva, v sindikalni listi ohranili do uveljavitve sprememb in dopolnitev kolektivnih pogodb na sedanji ravni.
Strokovna služba

IZHODIŠČNE PLAČE PO SPLOŠNI KOLEKTIVNI POGODBI ZA GOSPODARSTVO za april, maj, junij 1997

Izhodiščne plače za gospodarstvo so določene na osnovi 4. člena Zakona o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Uradni list RS, št. 34/96) in na osnovi 1. točke tarifne priloge k Splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo za leto 1995 (Uradni list RS, št. 22/95).

TARIFNI RAZRED	IZHODIŠČNA PLAČA (v SIT)
I.	enostavna dela 47.978
II.	manj zahtevna dela 52.776
III.	srednje zahtevna dela 59.013
IV.	zahtevna dela 65.730
V.	bolj zahtevna dela 74.366
VI.	zelo zahtevna dela 88.759
VII.	visoko zahtevna dela 100.754
VIII.	najbolj zahtevna dela 119.945
IX.	izjemno zahtevna dela 143.934

Uporabljeni faktor usklajevanja plač, izračunan za rasti drobno prodajnih cen v I. tromesečju 1997, znaša 1.015

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat delavcev prometa in zvez

Izhodiščne plače po KP za cestno gospodarstvo za obdobje april – junij 1997

Tarifni razred	Relativna razmerja	IV.-VI. 97
I.	1,00	49.417
II.	1,10	54.359
III.	1,23	60.783
IV.	1,37	67.701
V.	1,55	76.596
VI.	1,85	91.421
VII.	2,10	103.776
VIII.	2,50	123.543
IX.	3,00	148.251

Izhodiščne plače po KP za špedicijsko, skladiščno in pomorsko agencijsko dejavnost

Tarifni razred	Relativna razmerja	IV. – VI. 97
I.	1,00	55.174
II.	1,10	60.691
III.	1,23	67.864
IV.	1,37	75.588
V.	1,55	85.520
VI.	1,85	102.072
VII.	2,10	115.865
VIII.	2,50	137.935

Izhodiščne plače po KP za prevoz blaga

Zaradi vedno pogostejših dilem glede veljavnosti KP za prevoz blaga podajamo naslednje tolmačenje:

KP za prevoz blaga, podpisana dne 6. 12. 1991 in registrirana na Ministrstvu za delo, družine in socialne zadeve dne 12. 12. 1991 ter skladno s tem objavljena v Uradnem listu RS, še vedno velja in je iztožljiva.

Navedena kolektivna pogodba je bila sicer enostransko, od delodajalca nepravilno odpovedana, vendar razen pisne odpovedi ni bilo storjeno ničesar drugega – torej ni bil ponujen nov predlog, ni bila niti registrirana pri ministrstvu za delo, niti ni bila objavljena v Uradnem listu RS.

V postopku so pogajanja za prenovljeno panožno KP, ki pa še niso zaključena in do podpisa novega predloga ni nobene zakonske osnove,

sindikalni

DA SE NE BI PONOVILO...

»Leto 1996 je bilo leto garanja, strahu in negotovosti zaposlenih v vseh treh belokranjskih občinah – Metliki, Semiču in Črnomlju,« je na 3. konferenci Območne organizacije ZSSS za Belo krajino začel poročilo o delu v minulemu letu njen sekretar Jožef Kočevar, »zato se ga bomo vedno spominjali z grenkim priokusom.«

Težave so se začele februarja s kriznimi razmerami v Iskri Semič (pretil je nov val odpuščanj) ter se nadaljevale z resnimi zapletmi v tovarni TVP Suhor (hude težave v proizvodnji), IMP Črpalkah Metlika (težave pri izplačevanju plač in regresa) in Gostinstvu Metlika (nespoštovanje kolektivne pogodbe). »Najbolj črno pa je bilo to leto za občino Črnomelj in njene tovarne, saj je moralo v stečaj še pet podjetij,« je nadaljeval Kočevar in se ob tem spomnil Tekstila Adlešiči ter Novosti, Obrti, Tergusa (vsi iz Črnomelj) in Vinteksa iz Vinice. »Delo je izgubilo novih 250 delavcev, posamezni deli Bele krajine – še zlasti področji Adlešičev in Vinice – pa so ostali brez delovnih mest in tovarn, ki bi lahko dajale kruh njihovim prebivalcem.«

Takšen položaj je od Območne organizacije ZSSS za Belo krajino kajpak zahteval še dodatne napore. »Ure in ure smo bili v vseh okoljih, kjer so potekali pogovori in prepričevanja, stavke in pogajanja

in poskušali lajšati stiske belokranjskega delavca, sicer znanega po svoji tenkočutnosti, žilavosti in potrpežljivosti – a tudi odločnosti. Zraven smo bili kajpak tudi tedaj, ko bi zaradi nakopičenih konfliktov skorajda prišlo celo do medsebojnega fizičnega obračunavanja (Tergus, Vinteks).«

Gotovo je takšen odnos do ljudi v stiski vplival tudi na ugled sindikata v Beli krajini. »Pohvalimo se lahko, da je v ZSSS vstopilo 287 novih članov, s čimer bi se velikost naše organizacije povečala za šest odstotkov. Ta, bi' pa zato, ker so nam stečajji 'pobrli' skoraj 250 ljudi.« A tudi za te so poskrbeli, kolikor je pač bilo v njihovi moči: vložili so njihove terjatve v stečajnem postopku in jih prek odvjetnika zastopali pred sodišči. Odvetnik je sploh imel veliko dela: poleg že omenjenega je vložil še 198 tožb zaradi kršenja pravic iz naslova premalo izplačanih plač po kolektivni pogodbi in nudil pravno pomoč 53 drugim delavcem, ki so bili tako

LETOS MANJ ČRNO? – Jožef Kočevar

(premostitve) ali drugače (odpusti) prizadeti zaradi spornega ravnanja svojih delodajalcev.

Stare resnice, »če si v sindikatu, nisi sam,« so se v OO ZSSS za Belo krajino držali tudi v drugih primerih, saj se zavajajo, da ljudje od članstva v neki organizaciji pričakujejo tudi kakšno otipljivo korist. Zato so v sodelovanju z Delavsko hranilnico vsak mesec kreditirali povprečno po 28 delavcev in na ta način v cellem letu »obrnilo« okroglih 64 milijonov tolarjev. Tistim, ki so se znašli v kakšni hujši stiski,

pa so tudi lani podeljevali lidarnostno pomoč...

Po Kočevarjevih besedah posamezni sindikati samostojno delovali v okviru svojih pravic in statutarnih predelitev. »Samo dograjujemo organiziranost panožnem principu in ponujamo prostor specifičnim idejam,« zaokrožil traktat o organiziranosti in dodal, da so predvsem po odpovedi kolektivne pogodbe vsi panožni sindikati čutili in ukrepali kot eden. »Tako podoba smo kazali tudi v splošni opozorilni stavki.« Lani so stopili skupaj, sindikati pa je koordiniral in usmerjal njihove aktivnosti. Nič čudnega, da je stavka dosegla toliko učinek. V nekaterih okoljih ni mogli dojeti, da je res, kar je dogajalo!

Belokranjska lastnost pa tudi družjenje. »Lani smo zavrili največji kres, ob njem nagradili delo nekaterih zaslužnejših sindikalnih aktivnikov s priznanji OO ZSSS. Tem smo še poudarili tradicijo delavskega praznovanja maja,« je zaokrožil svoj »stop« pred člani 3. konferenčne Območne organizacije ZSSS za Belo krajino njen sekretar Jožef Kočevar. »Navsezadnje pa smo lani realizirali tudi idoli po vnovični obuditvi sindikalnih športnih iger...«

NOVA VOZILA V STARIH TIRNICAH

Delavci šempetrskih Novih Vozil so se po tridnevni stavki v ponedeljek le vrnili na svoja delovna mesta, vendar s pogojem: če bo Sklad RS za razvoj »požrl« pisno obljubo in do torka ne bo zagotovil denarja za izplačilo februarjskih plač, bodo v sredo nadaljevali 7. aprila začeto stavko!

Podjetje, ki je nastalo na ruševinah nekdanjih Vozil, se že dolgo otepa s hudimi likvidnostnimi težavami, saj se je že večkrat zgodilo, da mu zmanjkalo denarja celo za nakup materiala. Ker ga ni, v proizvodnji prihaja do zastojev; ti vplivajo na (ne)pravočasnost

izpolnjevanja naročil kupcev, zato ni (pravočasnega) plačila in začarani krog je sklenjen. Za plače pa v Novih Vozilih potrebujejo skoraj 36 milijonov tolarjev. Do prejšnje srede jih še niso zbrali...

»Lastnik podjetja, razvojni sklad oziroma vodstvo firme,

sta s tem prekršila kolektivno pogodbo, ki določa izplačilo plač do 18. v mesecu,« je povedal predsednik stavkovnega odbora Bogdan Likar (SKEI) in dodal, da so plače glavni in za zdaj še edini razlog za stavko. »Če pa ne bo kakšne dolgoročne rešitve, že zdaj napovedujemo, da se bomo v naslednjih dneh tako pogajali tudi za izplačilo marčnih plač.« To naj bi bila tudi priložnost za poglobljeno razpravo še o drugih težavah, ki tarejo podjetje, in na katere po Likarjevih besedah SKEI že dolgo opozarja. Po reorganizaciji nekdanjih Vozil in stečaju štirih družb pred petimi leti je namreč od 1.600 delavcev

ostalo zaposlenih samo 250; od tega jih v proizvodnji, rezervnih delov, priključnih in polpriključnih delov le 120. V upravi in režijskih službah pa kar 120! Preveč, trdi SKEI...

Razvojni sklad je pred kratkim obljubil, da predloži nacionalni program, o celovitosti naciji oziroma dolgoročni rešitvi pa se že sedaj pogovarja s predstavniki gospodarstva, zbornice in ministrstva za spodarske dejavnosti. Kočevar je povedal direktor podjetja, silij Možina, pa sanacija ne mogla mimo odpuščanja večnih delavcev. Teh pa je, če že rečeno, največ prav v podjetju...

da se uporablja splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Navedena KP namreč ne zajema specifične dejavnosti, ki je ni malo in je tudi iz tega razloga ni mogoče uporabljati.

Glede na zgoraj navedena dejstva objavljamo izhodišča po KP za prevoz blaga za obdobja I.–XII. 1995, I.–XII. 1996, I.–III. 1997 ter IV.–VI. 1997.

Tarifni razred	Rel. raz.	I.-III.95	IV.-VI.95	VII.-IX.95	X.-XII.95	I.-III.96	IV.-VI.96	VII.-IX.96	X.-XII.96	I.-III.97	IV.-VI.97
I.	1,00	42.350	43.197	43.628	44.369	45.256	46.432	47.360	47.786	48.550	49.041
II.	1,18	49.970	50.972	51.481	52.356	53.403	54.791	55.886	56.388	57.290	57.841
III.	1,38	58.440	59.612	60.208	61.231	62.455	64.078	65.359	65.947	67.002	67.661
IV.	1,53	64.800	66.091	66.752	67.887	69.245	71.045	72.466	73.118	74.288	75.001
voz.do 4,5 t	1,53	64.800	66.091	66.752	67.887	69.245	71.045	72.466	73.118	74.288	75.001
voz. od 4,5 do 13 t	1,69	71.570	73.003	73.733	74.986	76.486	78.474	80.043	80.763	82.055	82.841
voz.nad 13 t	1,93	81.740	83.370	84.204	85.635	87.348	89.619	91.411	92.233	93.708	94.661
V.	1,93	81.740	83.370	84.204	85.635	87.348	89.619	91.411	92.233	93.708	94.661
VI.	2,44	103.330	105.400	106.454	108.264	110.429	113.300	115.566	116.606	118.471	119.661
VII.	3,11	131.710	134.343	135.686	137.993	140.753	144.412	147.300	148.626	151.004	152.561
Del neto plače za prevoženi km nad normativom											
en voznik		9,87	10,06	10,16	10,33	10,53	11,80	11,10	11,10	11,27	11,36
dva voznika		5,52	5,63	5,68	5,77	5,88	6,03	6,15	6,20	6,29	6,38
Količinska dnevnic za prevoženi km		3,50	3,57	3,60	3,66	3,73	3,82	3,89	3,92	3,98	4,04

LETO, KI BO ŠLO V ZGODOVINO SINDIKALNEGA GIBANJA TRGOVCEV

Na 26. redni seji izvršnega odbora Sindikata delavcev Slovenije (SDT), ki je bila to sredo na sedežu Območne organizacije ZSSS za Koroško, so največ pozornosti namenili ravnavi osnutkov poročila o delu SDT v minulem letu, programa dela za letošnje leto ter pravilnika o financiranju finančno-materialnem poslovanju SDT, ki bodo bržkone tudi osrednje točke dnevnega reda letne seje republiškega odbora SDT, sklicane za 17. april.

Obsežen osnutek poročila o delu SDT v letu 1996 s pomembnim podnaslovom »leto, ki bo šlo v zgodovino sindikalnega gibanja delavcev v slovenski trgovini«, začel je predsednik SDT Sandi Bartol s kratkim opisom najpomembnejših dogodkov v obdobju po 26. letnici SDT oktobra 1994, karadi stečajev in reorganizacij niso vplivali le na zmanjševanje delovnih mest, temveč tudi na socialno in materialno varnost (še) zaposlenih delavcev – trgovcev. »To se je zgodilo predvsem v zasebnem sektorju, kjer novodobni la-

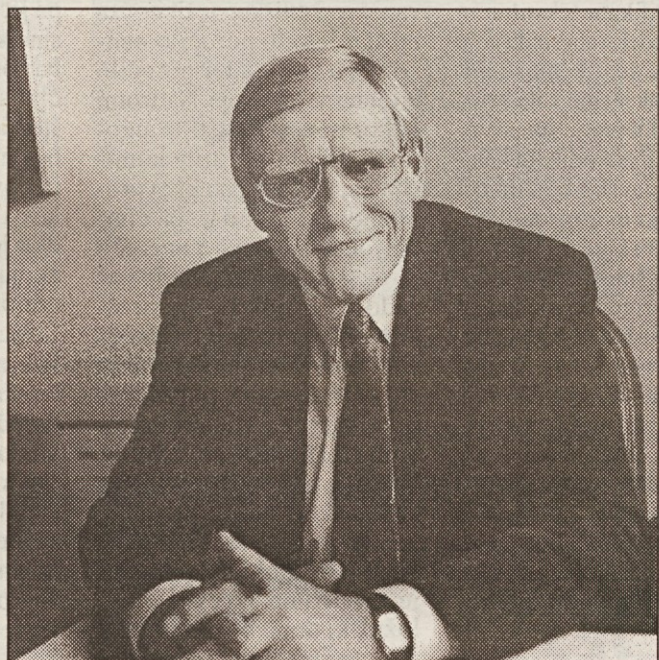
izpeljal v času od odpovedi kolektivne pogodbe pa do tistega »znamenitega« 24. oktobra 1996, ko se je »točno opoldne« začela dveurna opozorilna stavka – za trgovce prva v tem stoletju! Po oceni stavkovnih odborov je v njej neposredno sodelovalo 18.000 zaposlenih ali 65 odstotkov vseh članov, posredno pa še kakšnih 7.000, ki so tako (na zborih) ali drugače (prek delovnih pogovorov) podprli njihove zahteve.

»Zanimivo je, da se med stavko na SDT ni pritožil noben potrošnik, čeprav se jih je pred

pri tem ponekod niso imeli ravno najbolj srečne roke. Na njihovem zemljevidu ostajajo bele lise predvsem na območjih Posočja, Domžal, Grosuplja in Bele krajine.

Ko smo že pri »zasedanjih«, naj omenimo, da se je izvršni

časopisu v državi, vsaj ena informacija o dejavnosti SDT, ki je v danem trenutku zanimiva za širši krog bralstva«. Za nameček pa SDT s pridom izkorišča tudi brezplačno stran v mesečniku Trgovina, ki z naklado

STALNO NA PREŽI – Sandi Bartol

zaprtimi vrati trgovin znašlo kar veliko,« je pripomnil Bartol. To je bila gotovo posledica dobre obveščenosti: v zadnji fazi priprav na stavko so namreč natisnili okroglih 45.000 izvodov raznega informativnega propagandnega materiala, s katerim niso seznanjali le članstva, ampak tudi njihove stranke. »Z vsem tem smo dokazali, da se znajo naši člani kljub razdrobljenosti zelo dobro organizirati...«

odbor SDT lani sestal na desetih rednih in eni izredni seji, na katerih je obravnaval skupno kar 72 točk dnevnega reda. Republiški odbor kot najvišji organ med obema skupščinama pa je imel v letu 1996 tri redne in dve izredni seji – vedno kajpak z najbolj aktualno vsebino. Poleg dveh sej statutarne in kadrovske komisije velja omeniti še dobro obiskan dvodnevni strokovni seminar za sindikalne zaupnike.

30.000 izvodov izhaja pri Gospodarskem vestniku. Nič čudnega torej, če je njihovo delo v javnosti deležno tolikšnega odmeva...

Lani so nadaljevali tudi izdajanje internega biltena Informator v nakladi 250 izvodov. V dveh rednih in eni izredni številki so na 78 straneh objavili 36 najrazličnejših strokovnih, afirmativnih in praktičnih informacij, ki jih pri svojem vsakdanjem delu najbolj potrebujejo prav sindikalni zaupniki družb in podjetij. Dobra odziva sta bili deležni tudi brošurici Kaj moram vedeti o plačah in Najbolj aktualni odgovori pravnikov na postavljena vprašanja delavcev v letu 1996, saj so ju morali zaradi izjemnega zanimanja celo ponatiskovati!

V obsežnem poročilu o delu SDT v minulem letu je še marsikaj, kar bi bilo vrednega objave, vendar naj zaradi pomanjkanja prostora tale pregled zaključimo zgolj s prepričanjem njegovega vodstva, da si je po svojih najboljših močeh prizadevalo za koristi svojega članstva. (Več o načrtih za leto 1997 v prihodnji številki.)

Nik Jan

Lansko leto je v Sindikatu delavcev trgovine Slovenije minilo tudi v znamenju živahnih mednarodnih odnosov. Njegovo vodstvo je navezalo stike ali poglobilo sodelovanje s pokrajinsko organizacijo CGIL (Italija), sindikatoma Alpe-Adria ter sindikatoma trgovine Hrvaške in Črne gore, nenazadnje pa tudi s svetovno sindikalno organizacijo FIET, s katero se prav zdaj dogovarjajo o polnopravnem članstvu.

Strnjene vrste

Prav organiziranost pa je tisto področje, ki mu v »centrali« SDT posvečajo še posebno pozornost. Lani so sklicali 13 sej območnih odborov in opravili še štiri delovne sestanke z njihovimi sekretarji – vse to kajpak z namenom, da bi na kraju samem seznanili zaupnike tudi z najmanjšimi »podrobnostmi« o svojih namerah in ciljih in jih tako še dodatno motivirali za delo z ljudmi. Kljub pobudam in naporom pa

Zgledno informiranje

O vsem, kar so delali in počeli na vseh ravneh svoje organiziranosti, se je lahko članstvo SDT seznanilo sko-rajda do podrobnosti, saj so informiranost v preteklem letu dvignili na raven, ki ji med slovenskimi sindikati ni para (tega ni v poročilu!). Vodstvo SDT, predvsem pa njegov sekretar, si navkljub obilici dela prizadeva, »da je v vsaki številki Delavske enotnosti, edinem delavskem

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije

Izhodiščne plače za obdobje april–junij 1997

Na osnovi 2. točke tarifne priloge h Kolektivni pogodbi za kemično, nekovinsko in gumarsko industrijo Slovenije in v skladu s točko 5.1. Socialnega sporazuma za leto 1996 ter v skladu s 4. in 7. členom Zakona o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 znašajo izhodiščne plače za obdobje april–junij 1997:

Tarifni razred	I. plač. skup.	II. plač. skup.	III. plač. skup.
I.	47.978	50.377	52.775
II.	52.776	55.414	58.053
III.	59.013	61.963	64.914
IV.	65.730	69.015	72.303
V.	74.366	78.085	81.802
VI.	88.760	93.198	97.636
VII.	100.753	105.791	110.829
VIII.	119.945	125.942	131.940
IX.	143.934	151.131	158.327

Za izračun je upoštevan valorizacijski količnik 1.015, ugotovljen na podlagi podatkov o rasti cen na drobno.

Minimalna plača za obdobje april–junij 1997 je 56.781 SIT.

Franjo Krsnik, sekretar

Sindikat delavcev trgovine

Izhodiščne plače za trgovsko dejavnost za obdobje april–junij 1997

Na osnovi 3. odstavka 36. člena Kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije ter 1. odstavka 4. člena Zakona o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 so izhodiščne plače za obdobje APRIL–JUNIJ 1997 takšne:

Tarifni razred	Izhodiščna bruto plača v SIT za polni delovni čas
I. enostavna dela	1,00 49.417
II. manj enostavna dela	1,10 54.359
III. srednje zahtevna dela	1,23 60.783
IV. zahtevna dela	1,37 67.701
V. bolj zahtevna dela	1,55 76.596
VI. zelo zahtevna dela	1,85 91.421
VII. visoko zahtevna dela	2,10 103.776
VIII. najbolj zahtevna dela	2,50 123.542
IX. najbolj pomembna, najbolj zahtevna dela	3,00 148.251

Za izračun je upoštevana eskalacija v višini 101,5

Sandi Bartol, sekretar

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Izhodiščne plače za gospodarske javne službe na področju komunalnih dejavnosti april–junij 1997

Skladno z določbami tarifne priloge za leto 1994 za gospodarske javne službe vodnega gospodarstva in tarifne priloge za leto 1996 na poč ročju komunalnih dejavnosti ter 101,5 eskalacije so po socialnem sporazumu izhodiščne bruto plače za obdobje april – junij 1997 takšne:

	relativno razmerje	vodno gospodarstvo	komunalne dejavnosti
I. enostavna dela	1,00	52.181	55.174
II. manj zahtevna dela	1,10	57.729	60.691
III. srednje zahtevna dela	1,23	64.552	67.864
IV. zahtevna dela	1,46	76.622	80.554
V. bolj zahtevna dela	1,60	83.970	88.278
VI. zelo zahtevna dela	2,16	113.359	119.176
VII. visoko zahtevna dela	2,70	141.699	148.970
VIII. najbolj zahtevna dela	3,50	183.684	193.109
IX. izjemno zahtevna dela	4,20	220.420	231.731

Izhodiščne plače za podjetja na področju stanovanjske dejavnosti za obdobje april–junij 1997

Skladno z določbami tarifne priloge kolektivne pogodbe stanovanjske dejavnosti in na osnovi 101,5 eskalacije znašajo izhodiščne plače dejavnosti za april–junij 1997:

	relativno razmerje	Izhodišča		
		1. skup.	2. skup.	3. skup.
I. enostavna dela	1,00	47.978	51.575	55.174
II. manj zahtevna dela	1,10	52.776	56.733	60.691
III. srednje zahtevna dela	1,23	59.013	63.437	67.864
IV. zahtevna dela	1,46	70.048	75.300	80.554
V. bolj zahtevna dela	1,60	76.765	82.520	88.278
VI. zelo zahtevna dela	2,16	103.632	111.402	119.176
VII. visoko zahtevna dela	2,70	129.541	139.253	148.970
VIII. najbolj zahtevna dela	3,50	167.923	180.513	193.109
IX. izjemno zahtevna dela	4,20	201.508	216.615	231.731

Pri določanju izhodiščnih plač je upoštevana eskalacija, dogovorjena s socialnim sporazumom za leto 1996, in znaša za to obdobje 101,5.

Skladno s socialnim sporazumom in zakonom o njegovem izvajanju znaša minimalna bruto plača v tem tromesečju 56.781 tolarjev.

Miloš Mikolič, sekretar

V Nami ustanavljajo konferenco

Prejšnji teden so predstavniki sindikatov posameznih Nami ustanovili konferenco sindikatov Nama d.d. Ljubljana. Osnovni namen ustanovitve te oblike sindikalnega organiziranja je v njegovi večji učinkovitosti. Delavci tega velikega slovenskega trgovskega podjetja se zdaj zdajajo, da se je z reorganizacijo in lastninjenjem težišče delovanja, vodenja ter upravljanja preneslo v upravo in nadzorni svet delniške družbe v Ljubljano. Tu se sprejemajo strateške odločitve, ki vplivajo ne samo na položaj delavcev, temveč tudi na perspektivo nekaterih Naminih veleposredništev v Sloveniji.

Konferenca je sprejela vse predpisane akte, izvolila je svet delniške družbe v Nami in bo na teh temeljih kot legitimni predstavnik članstva vodila pogajanja z upravo podjetja.

izvolila novo vodstvo. Predsednica konference trgovskega podjetja Nama d.d. Ljubljana je postala Malči Zadravec iz skupnih služb, podpredsednik pa Igor Langus iz blagovnice Škofja Loka. Sedanji izvršni odbori posameznih družb Nama so tako postali sindikalne podružnice s statusom pravnih oseb.

Naloge konference in novega vodstva bodo usmerjene predvsem v povezovanje sindikalnih interesov vseh trgovskih družb v Nami in bo na teh temeljih kot legitimni predstavnik članstva vodila pogajanja z upravo podjetja.

Že v naslednjem tednu se bodo začela naporna pogajanja o rešitvi kar nekaj problemov delavcev tega trgovskega podjetja.

Sandi Bartol, sekretar

Območni odbor sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Ljubljana in okolica:

NOVA ČLANARINA S PREHODNIM OBDOBJEM

Območni odbor sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Ljubljane in okolice je na svoji drugi seji poslušal predvsem novice o pogajanjih o splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo in podaljševanju veljavnosti obeh kolektivnih pogodb dejavnosti, tekstilne in usnjarskopredelovalne, novice o krovni pogodbi za prostovoljno zdravstveno zavarovanje v letu 1998, ter pojasnila v zvezi z začasnim pravilnikom o financiranju in finančnomaterialnem poslovanju.

Ker smo v našem časniku bralce sproti obveščali o poteku pogajanj o kolektivnih pogodbah in o pripravah za podpis nove krovne pogodbe o prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju, s te seje poročamo le o podrobnostih začasnega pravilnika o financiranju in finančnomaterialnem poslovanju, ki sta jih članom odbora pojasnila predsednik sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Franc Rozman in sekretarka ROS Branka Novak.

Franc Rozman se je uvodoma posvetil doseženemu, pri čemer se je pohvalil le z novo organiziranostjo sindikatov, z redom pri finančah in poslovanju pa ne. To dvojno slejo ko prej ostaja aktualna naloga v sindikatu

tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije. Rozman je na seji priporočil spoštovanje in izvajanje pravilnika o financiranju in finančnomaterialnem poslovanju, ki so ga sindikalne organizacije v podjetjih že prejele. Delitvena razmerja ostanejo nespremenjena, vendar bo več denarja kot doslej ostajalo v sindikatih na ravni podjetij; na ravni ZSSS je uvedena tako imenovana glavarina, prispevek glede na število članstva v posameznem sindikatu. Preostanki sredstev zaradi višje članarine pa se bodo zbirali v treh skladih: rezervnem, solidarnostnem in stavkovnem.

V sindikatu tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije bo od prvega maja dalje članarina povečana na 0,8 odstotka, po letu dni pa na en odstotek. Vendar se lahko v posameznih sindikalnih organizacijah takoj odločijo

za enodstotno članarino. Delitveno razmerje ostane 45 proti 55 odstotkov, pravilnike o poslovanju omenjenih skladov pa vodstvo sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije obljublja v šestih mesecih. Branka Novak je sindikalnim organizacijam v podjetjih priporočila vlaganje sindikalne članarine v Delavsko hranilnico, kjer naj bi jo tudi razdelili po dogovorjenem ključu; poudarila je dobre izkušnje tistih sindikatov, ki članarino že nakazujejo prek Delavske hranilnice. Sekretarka ROS je tudi dodala, da bodo z novim načinom plačevanja članarine lahko uredili evidenčno članstvo. Zdjaj je namreč v evidenci še vedno okrog 60.000 članov tega sindikata, čeprav je v njem manj kot 40.000 zaposlenih. To neskladje povzroča kar nekaj težav.

N. L.

ROS obrtnih delavcev: sedanja članarina ne pokriva vseh stroškov

PREDNOSTNA NALOGA POVEČATI ŠTEVILO ČLANOV

Republiški odbor Sindikata delavcev v obrti je na svoji 19. seji potrdil poročila o finančno-materialnem poslovanju republiškega odbora za lansko leto in poročilo nadzornega odbora ter poročilo inventurne komisije. Nadzorni odbor nepravilnosti ni ugotovil, tudi inventurna komisija ne, obstaja pa nekaj problemov, ki jih bo treba čimprej rešiti. Nemara največji je, da sindikalna članarina ne zadošča za pokrivanje stroškov delovanja republiškega odbora. S članarino so pokriti stroški najemnine za prostore in prispevek za delo strokovnih služb zveze sindikatov. Vzrok je tudi v slabi evidenci članstva, ki jo sicer urejajo, vendar je delo šele nekje na sredini. Republiški odbor se je pozitivno izrekel o založniški dejavnosti sindika-

ta, pohvalil moštvo, ki se trudi pri izdajanju časopisa Delavec v obrti in kajpak tudi vodstvo republiškega odbora. Dodal pa je, da je to za uspešno delo sindikata premalo, zato bo treba pospešiti urejanje evidence članstva, povečati njegovo številčnost, vzpostaviti potreben finančni red v organizaciji in povečati tudi naklado Delavca v obrti. O ostanku dohodka je odločil, naj gre v rezervni sklad republiškega odbora.

Na seji je odbor poslušal še informacijo o predlogu zakona o začasnem določitvi osnove za določanje plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja in v njem našel tudi nekaj slabih rešitev. Za vajece na primer meni, da bi bilo njihove nagrade najustrežneje oblikovati po neto plači za pretekli mesec v Republiki Sloveniji

in ne po povprečni plači v gospodarstvu; ali pa bi se vajecke nagrade preprosto povečevale z rastjo plač v Sloveniji.

Republiški odbor pa je imel tudi težko nalogo: rešiti pritožbo člana Vladimira Čobca iz Maribora zoper izključitev iz vrst sindikata obrtnih delavcev, ki mu jo je v februarju izrekel območni odbor Podravja. Čobec je bil izključen, ker je, kot v odločbi kovinskega obrata invalidskega podjetja Bodočnost, delavce, ki so se udeležili krajše prekinitve dela v obratu, predal v disciplinski postopek. Po ugotovitvi, da je bilo v postopku izključitve nekaj nepravilnosti, se je ROS odločil, naj območni odbor ZSSS v Podravju zadevo še enkrat obravnava.

N. L.

Zveza svobodnih sindikatov je na tiskovni konferenci seznanila novinarje z najbolj perečimi vprašanji naših sindikalnih počitniških zmogljivosti na Hrvaškem. Ob tej priložnosti sta Dušan Semolič, predsednik svobodnih sindikatov, in Metod Zalar, direktor borze sindikalnega turizma, ponovno spomnili na povsem nejasno nadaljnjo usodo našega velikega premoženja v sosednji državi, obenem pa poudarila nujnost skupne slovenske akcije in takojšnjega meddržavnega dogovora.

Hrvaška je namreč s svojo zakonodajo postavila nekdanje oziroma dosedanje upravljanje slovenskih počitniških zmogljivosti v svoji državi povsem na glavo. Rezultat tega je, da velika večina naših domov posluje nezakonito. Sosedje so lani sicer še zamižali na eno oko in s tem pokazali svojo dobro voljo, vendar pa, zagotavljajo Hrvati, »po domače« ne bo šlo več. To pa z drugimi besedami pomeni, da utegnejo že letošnje poletje ostati naši počitniški domovi na Hrvaškem zaklenjeni in da bodo možnosti dopustovanja slovenskih delavcev in njihovih družin do skrajnosti osiromašene.

Gledanja skozi prste je dokončno konec

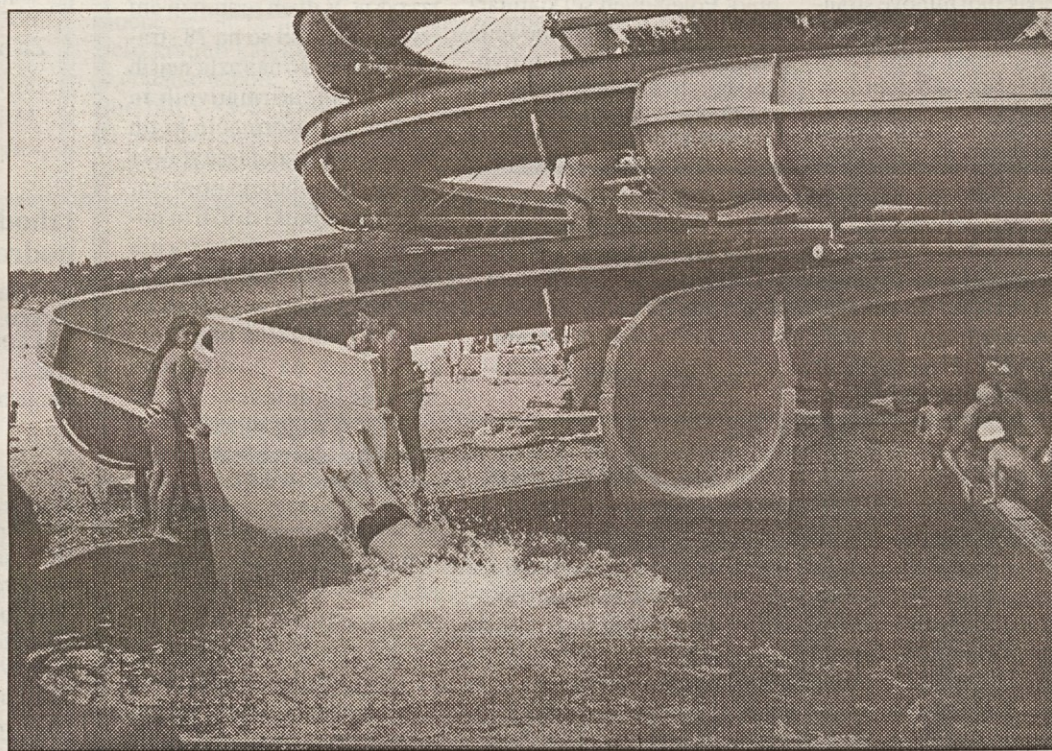
Iz gradiva, ki ga je Metod Zalar pripravil za novinarsko konferenco, je razvidno, da smo se v Sloveniji resneje lotili naložb v delavske počitniške zmogljivosti po letu 1963. Namen je bil seveda en sam: omogočiti zaposlenim vsaj enkrat na leto najmanj teden dni trdo zasluženih počitnic.

Z vprašanji tako imenovane družbenega standarda so se takrat ukvarjali sindikati in samoupravni organi. Denar za naložbe je šel iz vreče za »skupno porabo«, istočasno pa so se delavci množično odpovedovali delu regresa za letni oddih. Če k temu prištejemo še na deset in desetstote ur prostovoljnega dela in nenehno zategovanje že tako zategjenih pasov, kar vse je bilo v tistih časih nekaj povsem vsakdanjega, potlej je na dlani, da so si slovenski delavci svoje počitniške domove krvavo prigarali.

V dobrih dveh desetletjih, to je do leta 1984, smo s skrajnim odpovedovanjem in mnogimi

Počitniške zmogljivosti slovenskih delavcev na kocki

VLADA MOLČI IN SE NE ZMENI ZA TRI MILIJARDE NEMŠKIH MARK VREDNO PREMOŽENJE

žulji pridobili v Sloveniji 10.700, na Hrvaškem pa kar 53.000 počitniških ležišč. Za zmogljivosti v sosednji republiki, danes sosednji državi, se je odločilo 2.700 slovenskih kolektivov, ki so zgradili ali kupili 323 počitniških domov, 1.641 stanovanj, 1.680 bungalovov in 6.082 stanovanjskih prikolic. Ker so imela nekatera počitniška naselja po več sto in celo več kot dva tisoč ležišč, so njihovi lastniki ustanovili 17 počitniških skupnosti. Seveda zato, da bi bilo upravljanje premoženja cenejše, obenem pa bolj učinkovito.

Od več kot 53.000 počitniških postelj, kolikor so jih imeli slovenski delavci v sosednji državi, jih je ostalo le še kakih 35.000. Precej tisoč ležišč so lastniki pod ceno odtujili, veliko zmogljivosti pa je načel zob časa. Mnogi domovi so namreč že dolga leta zaklenjeni. Ker jih nihče ne vzdržuje, vidno propadajo, škoda

pa je iz meseca v mesec večja. Kajpak velja to tudi za počitniške prikolice, pa za bungalove, bivalne zabojnike in druge počitniške zmogljivosti. Številne stanovanjske prikolice, v katerih smo včasih prav veselo dopustovali ob sinjem Jadranu, trohniijo tudi na tovarniških dvoriščih. Zaradi zahtevnosti upravljanja preostalih domov na Hrvaškem, v nekaterih so še vedno begunci, so prenekateri lastniki že dvignili roke in se vdali v žalostno usodo.

Po oceni direktorja ATRISA Metoda Zalarja je sedanja vrednost slovenskih počitniških zmogljivosti v sosednji državi od 3 do 3,5 milijarde nemških mark. Gre seveda za objekte, vso opremo in tudi drage parcele ob morju, ki smo jih nekoč pošteno in v celoti plačali. Vrednost celotnega premoženja je zares osupljivo velika, zato še toliko bolj boli, da odgovornih v Sloveniji to vprašanje ne zanima in

da je slovenska vlada ob vse številnejših klicih na pomoč – gluha. In slepa tudi.

Ukreniti karkoli, le čakati ne več!

Za zaščito objektov in zemljišč je hrvaška vlada že oktobra 1991 sprejela uredbo o popolni prepovedi uporabe, prodaje in najema vseh nepremičnin nekdanjih republik in pokrajin rajne Jugoslavije. Tudi vseh počitniških zmogljivosti. Kasneje so sosedji sprejeli zakon o trgovskih družbah, ki zahteva od sleherne gospodarske dejavnosti registracijo in ustanovitev podjetja. S kasnejšim sprejetjem zakona o gostinskem turistični dejavnosti, ki podrobno ureja delovanje pravnih oseb na tem področju, so sosedji sprejeli še kriterije za klasifikacijo objektov. K temu naj dodamo, da je hrvaška gospodarska zbornica s ministri v turistično skupnostjo do

lanskega leta kljub vsemu dovoljevala uporabo slovenskih počitniških zmogljivosti, ki niso imela urejenega pravnega statusa. Z letošnjim letom pa gledanja skozi prste ne bo več.

Ker ni na kocki le letošnja turistična sezona in dopustovanje slovenskih delavcev, temveč tudi večina naših počitniških zmogljivosti, predstavniki svobodnih sindikatov, prizadeti lastniki domov in agencija ATRIS predlagajo takojšnjo ustanovitev nekakšnega slovenskega sindikalnega turističnega podjetja. To naj bi v sodelovanju s slovensko vlado in predstavniki sosednje države poskrbela za to, da bodo slovenske počitniške zmogljivosti na Hrvaškem ostale v naših rokah in da bodo tudi v prihodnje nudile vse gostoljubje slovenskim delavcem in njihovim družinam.

»Skrajni čas je, da se lotimo problema nadvse resno in ne zamudimo zadnje priložnosti za rešitev našega velikega premoženja ob morju...« poudarja predsednik Dušan Semolič. »Čakati vsekakor ne smemo več. To bi bilo od vsega še najslabše. Problematiko bo moral obravnnavati tudi ekonomsko – socialni svet, vse ali skoraj vse pa bo odvisno od vlade. Če ne bo priskočila na pomoč in storila tega, kar mora in more, potem se našim počitniškim domovom slabo piše. Podjetja sama so v tem primeru brez prave moči, kar v glavnem velja tudi za večino počitniških skupnosti.«

Predsednik Semolič in direktor Zalar imata nedvomno povsem prav. Čakati ne smemo več. Gre namreč za vprašanje največje in najtežje slovenske naložbe v tujini, danes vredne 3 do 3,5 milijarde nemških mark! Si mar lahko dovolimo, da bi nam to premoženje spolzelo skozi prste in da slovenski delavci v prihodnje ne bi imeli več možnosti dopustovanja ob morju?

Andrej Ullgaj

INŠPEKCIJA ZA DELO JE ZARADI KRŠITEV DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE DELODAJALCA OVADILA TOŽILCU

Inšpektorat Republike Slovenije za delo – Enota Maribor je zaradi ugotovljenih kršitev delovnopravne zakonodaje v podjetju Min iz Ruš, o čemer smo v Delavski enotnosti večkrat poročali, vložil pri pristojnem okrožnem državnem tožilstvu v Mariboru kazensko ovedbo zoper odgovorno osebo v podjetju. Na ta način je inšpekcija za delo na predpisan način končala svoj postopek nadzora. O svojem ukrepu je obvestila tudi območno organizacijo Skei za Podravje, ki se je vsezkozi borila za uresničevanje delavskih pravic v Minu.

Delavci Mina, ki so bili več kot pol leta brez plač, imajo tudi po zaslugi podravske območne organizacije ZSSS za sedaj zagotovljeno socialno varnost na zavodu za zaposlovanje. S pomočjo pravne službe pomoči pri tej organizaciji so na delovnem sodišču vložili tudi tožbe za varstvo svojih pravic. Ker se redko zgodi, da inšpekcija za delo ovadi tožilstvu delodajalca zaradi kršitev delovnopravne zakonodaje oziroma pravic delavcev, sindikalna javnost v Mariboru z zanimanjem spremlja, kaj bo ukrenilo tožilstvo.

T. K.

Dušan Bajde o položaju v obrti in v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji

JE NAJHUJŠA KRIZA MIMO?

Približno pred mesecem dni smo se z Dušanom Bajdetom, sekretarjem območnega odbora sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Ljubljane in okolice ter hkrati sekretarjem območnega odbora sindikata obrtnih delavcev istega območja, začeli dogovarjati za pogovor o razmerah in delovnih pogojih sekretarja dveh odborov s tega območja. Nismo bili preveč uspešni, kljub Bajdetovi takojšnji pripravljenosti; vedno je prišlo kaj vmes, ponavadi kak nenapovedan, a neodložljiv popravek Dušana Bajdeta. Nazadnje smo pomislili, da se nas Bajde izogiba, da ima rajši mir kot publiciteto. Še posebej, ko nas je pustil na cedilu minuli ponedeljek. Toda minuli torek, ko smo končno le sedli k pogovoru, smo uvideli, da se motimo. Dušan Bajde se ni izogibal pogovoru, v resnici je prihajalo kaj vmes.

Tudi v torek, ko je naročil, naj ga med pogovorom z nami ne vzmira, je v dobri uri štirikrat svetoval po telefonu, nekdo pa je pred vrati pisarne čakal na nasvet.

»Mar je vedno taka gneča?«

nas je zanimalo.

»Bolj ali manj. Samo iz obrti prihajata po nasvet v povprečju vsak dan dva delavca. Potem so tu še zaposleni v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji, ki jih sicer zastopamo bolj skupinsko, saj gre predvsem za težave večjih podjetij. Vmes so pogovori z lastniki podjetij ali z upravami, obiski v tovarnah in obratovalnicah...«

Ola ni manjkalo prej, ko sem sedel na enem, in ga ne manjka zdaj, ko sedim na dveh stolčkih.«

Dušan Bajde je poklicni sindikalni delavec od leta 1987, ko je v Ribnici prevzel mesto sekretarja takratnega občinskega sveta. Tu je delal do lanskega marca, ko je bil občinski svet zaradi reorganizacije sindikatov ukinjen. Prevzel je mesto sekretarja območnega odbora sindikata obrtnih delavcev. Od prvega januarja letos pa je tudi sekretar območnega sveta sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije območja Ljubljane in okolice.

»Kakšne so vaše izkušnje pri

delu v sindikatu obrtnih delavcev,« smo ga pobrali.

»Pri obrtnih delavcih gre predvsem za individualni pristop, saj imajo posamezni obrtniki malo zaposlenih in v večini obratovalnic tudi ni sindikalnih zaupnikov. Izjeme so dosedanja družbena obrtna podjetja, ki so zaposlovala več podjetij, in tam smo jih, če je bilo "vmešavanje" sindikata potrebno, zastopali skupinsko.«

Bajde ocenjuje število članstva iz ljubljanske regije na 1500 delavcev, zaposlenih pri obrtnikih. Je pa število članstva težko oceniti, saj prave evidence še ni, poleg tega pa delavci tudi skrivajo svoje članstvo v sindikatu pred delodajalci.

»Zato jim tudi položnice za plačilo članarine pošiljamo kar na dom, saj nas tako prosijo. Veliko naših članov nikakor ne želi, da bi njihovi delodajalci izvedeli, da so vključeni v sindikat. Bojijo se namreč, da bi kot člani sindikata nemara izgubili delo, ali pa, da ga ne bi tako lahko našli, če bi želeli zamenjati delodajalca.«

»Ali na ljubljanskem območju premorete vsaj približne podatke, koliko je v obrti zaposlovanja na črno?«

»Teh podatkov nima nihče, ocenjujem pa, da ga je precej in tudi, da je precej plačevanja pod mizo. Tudi redno zaposlenim delavcem namreč obrtniki raje dajo kar najnižjo plačo in razliko do dejanske pod mizo, da bi prihranili za prispevke. Delavci žal na to pristajajo, saj imajo na izbiro le to ali pa, da ostanejo brez dela. Neugodno pri tem je, da se glede tega skoraj ne pritožujejo, delodajalcev pa brez dokazov ne moremo prijati ne mi ne inšpekcija dela.«

»Nad čim se pritožujejo delavci?«

»K nam prideta v poprečju po dva na dan, se pravi, da se pride pritožiti približno trideset odstotkov vseh članov sindikata v obrti. Koliko pa se jih ne pride pritožiti nad prizadejano jim krivico, kajpak ne moremo soditi. Največkrat so se pritožili, govorim o lanskim izkušnji, zaradi neiz-

Dušan Bajde: Večino spornih primerov je mogoče razrešiti s pogovori med delodajalci in zaposlenimi; stavka pride v poštev le kot rešitev v skrajni sili.

plačanih regresov, zaradi preniknih plač glede na kolektivno pogodbo in zaradi zamud pri

izplačevanju plač. Precej je tudi pritožb zaradi odpuščanj z dela mimo zakonskih določil.«

Agencija za plačilni promet: ključni rezultati lanskega gospodarjenja

Agencija za plačilni promet je sporočila podatke o rezultatih lanskega poslovanja slovenskih gospodarskih družb. Ti niso dobri, saj je neto izguba večja od čistega dobička. Razlika med njima je kar precejšnja, čistega dobička je bilo za 122 milijard, neto izgube pa za 182 milijard tolarjev. Največji delež izgube je v predelovalni industriji, kjer je zaposlena skoraj polovica vseh delavcev. Čeprav tak rezultat ni bil nepričakovan, bi mu lahko rekli razočaranje, saj je v začetku lanskega leta kazalo bolje. V zadnjih letih se je namreč razlika med izgubami in dobički zmanjševala in pričakovati je bilo, da se bodo ta gibanja nadaljevala. Vendar je že sredi lanskega leta kazalo na zasak v slabo stran, tako da rezultat ni nepričakovan; je pa nepričakovano velika razlika med višino skupnega čistega dobička gospodarstva in njegove neto izgube.

ZGODBA O USPEHU JE ZGODBA O GARANJU

Agencija je lani pregledala poslovanje 35.786 gospodarskih družb, 2177 več kako leto poprej. Tolikšno povečanje ni posledica naraščanja števila družb, novih je bilo lani v gospodarstvu le 368, pač pa naslednjega oddajanja podatkov Agenciji. Podjetniki so potali bolj redoljubni... Te družbe so lani zaposlovale 467.238 delavcev. Ti so opravili več dela kot leta 1995, saj se je njihovo število, sodeč po količini delovnih ur v obračunskem obdobju povečalo za 2,7 odstotka. V resnici jih je bilo za tolikšen odstotek zaposlenih manj kakor leta 1995. Te družbe so po podatkih Agencije za plačilni promet lani ustvarile za 5.675 milijard prihodkov ali za 18,2 odstotka več kot leta 1995. Odhodkov pa je bilo za 5717 milijard tolarjev ali za 19,1 odstotka več kot predlani. Razlika, negativna, med prihodki in odhodki je 42 milijard tolarjev.

»Kakšnih korakov se poslužujete pri razreševanju pritožb?«

»Prvi korak je vedno osebni pogovor z delodajalcem. Pogosto zaleže, če pa ne, ga pokličemo še enkrat ali dvakrat in ponavadi smo uspešni. Zatem pride na vrsto inšpektor dela, nazadnje pa nam ostane še delovno in socialno sodišče. Toda pri njem se zadeve prašijo po nekaj let, zato skušamo odprta vprašanja rešiti prej, predvsem s pogovori med prizadetimi. Da je ta metoda uspešna, potrjuje tudi majhno število zadev, ki smo jih morali poslati na sodišče.«

Dušan Bajde je od začetka tega leta sekretar območnega odbora sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije, kjer razmere niso rožnate.

»No, vsaj na ljubljanskem območju so glavne težave, upam, minile. Kar je bilo za stečaj zrelih podjetij, so v stečaj tudi šla, preostanek se je konsolidiral, reorganiziral in zdaj še kar dobro posluje,« je dejal Dušan Bajde. »Velik problem pa je nelikvidnost.

Pravkar smo bili v Angori, ki ima sicer dober izdelek, tepe pa jih, ker so pretežno poslovali preko podjetja IBN JT, ki propada. V Angori zdaj nimajo denarja za plače delavcev. Naša naloga je bila poiskati stične točke med delavci, ki so že grozili s stavko, in vodstvom, ki je dokaj lakonično obrazložilo, da denarja za plače pač ni. Upam, da se nam je posrečilo. Stavka bi lahko ogrozila zaupanje poslovnih partnerjev v podjetje. Tudi posojila podjetje, ki je tako tesno povezano s propadajočo firmo (IBN JT), le s težavo najema. V Tkalnici Vižmarje, ki je šla lani v stečaj, pa so pred nekaj dnevi pognali v tak novo firmo s približno 60 zaposlenimi. Kost v grlu pa nam je Tekstilna tovarna Medvode, kjer nimajo dela in je vprašanje njihove prihodnosti odprto. Ko sem prevzel mesto sekretarja, je bilo v stečaju deset tekstilnih podjetij. Od takrat do danes ni bilo novega stečaja na ljubljanskem območju. Upam, da je najhujša kriza v tej dejavnosti minila.«

N. L.

Sanacijska ekipa Petra Lampiča napoveduje lepše čase

PAPIRNICI RADEČE GRE BOLJE

Tovarna papirja Radeče je po razpadu Jugoslavije izgubila velikega odjemalca, Narodno banko Jugoslavije in tudi druge kupce po bivši skupni državi, in zašla v hude finančne težave, ki so jo skoraj spravile na tla. Če se ne bi leta 1994 vmešala država z milijardo tolarjev pomoči za tekoče poslovanje, bi danes verjetno po papirnici, ki ima sicer dvestoletno tradicijo, že gospodaril stečajni upravitelj. Trenutni generalni direktor papirnice, pravzaprav vršilec te dolžnosti Peter Lampič, pa je po enem letu svojega poslanstva v Radečah prepričan, da je podjetje na dobri poti okrevanja.

To je te dni sporočil javnosti na tiskovni konferenci, pri čemer je poudaril, da državna pomoč papirnici ni vplivala na izboljšanje poslovanja, saj naj bi bil denar potrošen pred njegovim prihodom maja lani. V zadnjem letu dni je podjetje v poslovanju napravilo preobrat. Lampičevo moštvo je ob prihodu v podjetje naletelo na blokiran žiro račun, na nepripravljenost bank in upnikov na sodelovanje, na nakopičene zamudne obresti in na negativno tekoče poslovanje. Precej delavcev je bilo tudi na čakanju.

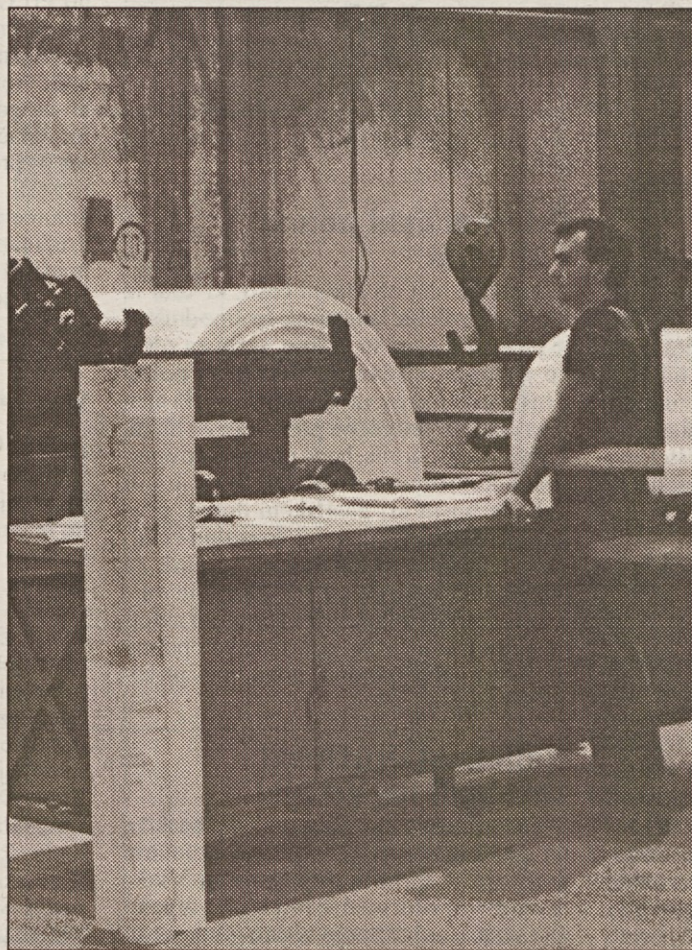
Položaj se je do konca leta precej spremenil. Leta 1995 je papirnica imela skoraj 450 milijonov tolarjev tekoče izgube, vse izgube pa 1,78 milijarde tolarjev. Lani se je sicer prihodek nekaj

zmanjšal, bistveno bolj pa izguba. Ta je iz poslovanja znašala 61 milijonov tolarjev, celotna izguba pa 127 milijonov. Zdej papirnica posluje pozitivno in kaže, da bo tako ostalo do konca leta. V letošnjem letu so že prodali vso proizvodnjo do konca junija. Lampič je celo napovedal, da bo podjetje verjetno kmalu ponovno zaposlovalo in da je ta tiskovna konferenca deloma namenjena tudi ljudem, ki jih zanima delo v papirnici Radeče. Povedal je tudi, da so lani poklicali na delo vse delavce, ki so bili na čakanju in da vodstvo nima namena odpuščati ljudi, raje izvajajo prekvalifikacije.

V lanskem letu so v papirnici občutno zmanjšali stroške poslovanja in zlasti stroške finančnega poslovanja, izboljšali organizacijo dela in povečali obseg proizvodnje za četrtno. Tako so denimo namesto donedavnih petnajstih dobaviteljev obdržali tri najboljše in namesto kompenzacijskega načina plačevanja uvedli normalni način (ki je po Lampičevih besedah tudi cenejši).

Papirnica Radeče naj bi v kratkem dobila drugo soglasje Agencije za prestrukturiranje in privatizacijo. Po končanem lastninjenju bo njen največji posamični delničar država, ki bo imela 26-odstotni lastniški delež.

N. L.

vnih rezultatov: velika podjetja so zaposlovala skoraj dve tretjini delavcev ali 61,2 odstotka, srednja podjetja 16,7 odstotka in mala 22,1 odstotka vseh delavcev. Prihodka so lani velika podjetja ustvarila 63,2 odstotka, srednja 15,2 in mala podjetja 21,6 odstotka. Tudi sredstev imajo velika podjetja največ: imela so 68-odstotni delež vrednosti sredstev, srednja podjetja 15,8-odstotnega, mala podjetja pa 16,2-odstotni delež sredstev, ki so bila v gospodarstvu skupaj vrednotena na 6224 milijard tolarjev.

Katere dejavnosti so bile lani najuspešnejše? K prihodku gospodarstva (5675 milijard tolarjev) so predelovalne dejavnosti prispevale 35,4 odstotka, druge dejavnosti pa seveda bistveno manjše deleže, odvisne od njihove razširjenosti. Največji delež v prihodku imajo prihodki iz poslovanja, 93,6-odstotnega. Prihodkov od financiranja je bilo za 3,5 odstotka, izrednih prihodkov pa za 2,9 odstotka. Na domačem trgu so podjetja ustvarila nekaj več prihodka kot predlani, in sicer za 69,8 odstotka, na tujem pa nekaj manj, za 22,4 odstotka.

Med odhodki, bilo jih je za 5717 milijard tolarjev, jih je bilo za 93,1 odstotka iz poslovanja (za dve desetinki odstotka manj kot leta 1995), odhodkov iz financiranja za 4,9 odstotka (desetinko odstotka manj kot predlani), izrednih odhodkov pa za dva odstotka ali za tri desetinke odstotka več kot leta 1995. Stroški blaga, materiala in storitev so dosegli 70,4 odstotka odhodkov (za desetinko odstotka manj kot leta 1995), stroški dela so dosegli 15,9 odstotka (predlani 16,6 odstotka), amortizacija pa 5,2 odstotka (pol odstotka več). Pri stroških dela so plače zavzele 11,3 odstotka (leta 1995 kar 11,6 odstotka), stroški za socialno varnost 2,1 odstotka (2,6 odstotka) in drugi stroški dela 2,5 odstotka (2,4).

Kje je tu zgodba o uspehu? Morda v tem, da nismo še večji reveži...

M. S.

Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal

S ŠPORTOM DO ZDRAVJA IN MLADOSTNEGA VIDEZA

Ali ste v prejšnji številki Delavske enotnosti prebrali članek z naslovom Slovenci vse bolj in vse dlje bolni? Če ste ga, potem ste zvedeli, da smo v zadnjih desetih letih kar za 25 odstotkov bolj bolni, kot smo bili! Konkretnije: čeprav se je število zaposlenih v tem obdobju korenito zmanjšalo (samo v letih 1990-94 za 176.000 ali za 20 odstotkov!), zaradi zdravstvenih razlogov leta 1995 ni bilo v službo po 39.000 delavcev na dan (!), vsi skupaj pa smo bili tedaj na bolniški kar za 12,6 milijona koledarskih dni!

Več o tem, kot že rečeno, v prejšnji številki Delavske enotnosti (12/97). Za športnorekreativno stran te številke (končujemo jo prav na svetovni dan zdravja - 7. aprila) pa nekaj dokazov, zakaj se je dobro ukvarjati s športom. Namenjamo jih vsem tistim, ki so se morda prav zdaj odločili, da bodo »končno« res storili nekaj zase, za spodbudo pa jim ponujamo nekaj dejstev, ki bodo pomagala osmisлити njihovo odločitev.

Raziskovalci zdravja in do brega počutja pri starejših ljudeh (taki pa postajamo že po petindvajsetem, ko nam začne telesna zmogljivost padati za dva odstotka letno!), so namreč ugotovili, da redno ukvarjanje s športno rekreacijo prinaša največje koristi predvsem na tehle področjih:

- Srčne bolezni in kapi: telesna aktivnost lahko bistveno zmanjša nevarnost kapi ali srčne bolezni. Šport zmanjša riziko bolezni ožilja; s tem ko zmanjšuje krvni pritisk, zvišuje zaščitno količino holesterola H. D. L., kar zmanjšuje nevarnost pojavljanja krvnih strdkov in povečanja telesne teže.

- Rak: gibanje zmanjšuje nevarnost nastanka raka na črevesju, enega najpogostejših rakastih obolenj tako pri ženskah kot pri moških.

- Osteoporoza: v vsakem trenutku, ko začnemo telesne vaje, lahko gibanje poveča gostoto kosti in zmanjša nevarnost zlomov. Poleg tega obstajajo številni dokazi za trditev, da s športom ni treba pretiravati, če hočemo povečati gostoto kosti - dovolj so že vaje na sobnem

kolesu ali aerobika v vodi. Starejši ljudje, ki so telesno aktivni, tudi sami opažajo izboljšave svojega občutka za ravnotežje, čutijo večjo moč; lahko se pohvalijo z boljšo koordinacijo gibov in z večjo prožnostjo.

JE ALI NI?! - Je! In to od samega vraga...

- Diabetes: starejši ljudje, ki so telesno aktivni, redkeje zbolijo za sladkorno boleznijo kot njihovi vrstniki, ki le posedajo in nepoležavajo. Telesna aktivnost namreč povečuje občutljivost celic za insulin, zaradi katere upade količina sladkorja v krvi in se zmanjšuje potreba po insulinu.

- Telesna teža: po zaslugi športa starejši ljudje izgubljajo maščobe in si pridobijo mišično tkivo. Zaradi tega lažje shujšajo, saj mišično tkivo porabi več kalorij kot maščobno.

- Imunost: gibanje pospešuje

obtok imunskih celic, ki se borijo proti infekcijam in tumorjem. Ljudje, ki so telesno aktivni, se redkeje prehladijo in jih ne napadajo tako pogosto vnetja zgornjih dihalnih poti kot njihove vrstnike, ki se ne ukvarjajo s športom.

- Artritis: skoraj vsak človek, ki je že dopolnil 65 let, bolega za artritisom. Raziskave so pokazale, da redno in zmerno gibanje v kombinaciji s telesnimi vajami uspešno zmanjšuje bolečine, ki jih povzročata artritis.

- Depresije: že dalj časa je znano, da ljudje s pomočjo športa lažje premagujejo svoje klinične depresije. Emocionalna korist, ki jo prinaša šport, je največja takrat, kadar si starejši ljudje izberejo tiste športne panoge, pri katerih imajo stik z vrstniki.

- Gastrointestinalne krvavitve: redno telesno gibanje pri starejših ljudeh bistveno zmanjšuje nevarnost težjih krvavitev želodca in črevesja. Očitno se izboljša krvni obtok v prebavnem traktu.

- Spomin: že lahke in kratkotrajne vaje lahko pri starejših ljudeh na mah povzročijo izboljšanje spomina. Vaje pospešujejo tudi sposobnost razmišljanja in hitrost reakcij, s tem ko pomagajo pospeševati prenos sporočil v živčnem sistemu.

- Spanje: raziskave so pokazale, da redno gibanje, na primer hitrejša hoja, pri starejših ljudeh, ki se prej niso veliko gibali, pripomore k trdnejšemu spancu, pa tudi k temu, da prej zaspijo.

In naпослед: če zdravniki sami priznavajo, da je šport bolj pomlajevalen kot karkoli drugega, kar lahko ponudi sodobna medicina, potem vam res ne preostane drugega, kot da sami storite tisti »nekaj zase«. Še prej pa na temeljit pregled!

Srečno! Pa veliko zdravja...
Nik Jan

KAM NA ŠTART

Koledar rekreativnih kolesarskih prireditev '97

Obljuba dela dolg, zato že tokrat (kot prvi v Sloveniji!) objavljamo koledar množičnih rekreativnih kolesarskih prireditev za letošnje leto. Dobro si ga oglejte, temeljito premislite, katerih »dirk« se boste udeležili - potem pa na trening, saj sta do prvega letošnjega maratona (Črnuče) le še dobra dva tedna. Srečno!

Datum:	Naziv prireditve:	Kategorija:	Organizator:
April			
19.	Kolesarski sejem v Krškem		RKD Krško
26.	Kronometer za pokal Fobški kal 97	Vse (TDP)	KK BIŠPORT
27.	15. kolesarski maraton Črnuče		TVD P Črnuče
Maj			
04.	Maraton ob Krki	Vse	KD Krka Telekom
03.	1. kolesarski trim po Slovenskih goricah	Vse	KK Lenart
11.	Turistično kolesarski maraton »Bohinj '97«		Intersport
11.	Vzpon na Boč - 15 km	R, Ž	KK Rogaška
11.	Memorial Ivana Kavaša - družinska vožnja		KK Prekmurje Beltinci
24.	Kolesarski izlet »Vinska vigred v Metliki«		KD Rog Franek
24.	Kronometer Kamniška Bistrica '97	MM,D,Ž, R,V (TDP)	KK PRO M TEAM
25.	Sevniški maraton		KD Sevnica
Junij			
01.	VI. maraton »Slovenske gorice« - 60 km	Vse	KD Branik
07.	Kolesarski maraton češnje		KD Rog Radenska
07.	Gorski kronometer na Dobeno	Vse	KD Mengeš
07.	Rekreativno kolesarjenje »Izlet po Krškem polju« - 35 km	R	RKD Krško
07.	IV. Kolesarsko-pohodniška prireditev za srce		DZSOS
08.	Kronometer za pokal »Marmor«	Vse (TDP)	ŠD Marmor Hotavlje
14.	Gorska dirka »Na Ambrož«	Ž,R,V	Intersport
15.	6. kolesarski maraton Ajda	Vse (TDP)	KK Tropovci
28.	5. kolesarski maraton po Beli krajini		KD Črnomelj
Julij			
05.	XIX. maraton »Okoli Pohorja« - 150 km	Vse	KD Maribor
06.	Zupetov maraton		KD Grosuplje
12.	22. dnevi rekreativno turističnega kolesarjenja		TZS, KZS
13.	16. kolesarski maraton Franja		KD ROG Radenska
20.	9. kolesarski maraton »Rogaška«	R,V,Ž (TDP)	KK Rogaška
Avgust			
03.	Gorska dirka »Stari vrh '97«	Ž,R,V (TPD)	KK Janez Peternek
10.	9. gorska dirka na Čermivec '97	MM,D,R,V,Ž	KK PRO M Team
16.	Gorski kronometer Rakitovec '97	vse	KD KIK Kamnik
17.	5. maraton »Rudijev memorial« 40,65,85 km	R	RKD Krško
23.	Super maraton »200 km alpske ceste«	Vse	Intersport
24.	Maraton treh src	Vse	KK Tropovci
24.	Skok na Lisco	R,V	KD Sevnica
31.	Gorska dirka »Ajdovščina - Predmeja«	Ž,R,V (TDP)	KK Yoviland
September			
06.	Juriš na Vršič	Vse	KK Rog Franek
07.	Juriš na Lokve	Vse	SK Lokve
08.	Maraton Dela - BTC '97	R,V	KD CYCLOTOUR
13.	Super maraton 200 km »Predolimpijska promocija treh dežel«		Intersport
13.	Gorska dirka Vipava - Nanos	SM,MM,D, Ž,R,V (TDP)	KK Izvir Vipava
14.	Vzpon na Kum	R	TVD Partizan Trbovlje
20.	Na Zatrnik	Ž,R,V	KK Bled
21.	1. kolesarska dirka na Sveti Lenart '97	MM,D,R,Ž,V	KK PRO M TEAM
27.	Abrahamov pokal 97	Ž,V	Intersport
27.	Gorska dirka Dol-Geos	Vse	KK Orka Dol
28.	Maraton prijateljstva	Vse	KD Rog Radenska
Oktober			
04.	Zaključna prireditev 4 x 20 vzponov		Intersport
05.	Gorska dirka Polje-Trebljevo	Vse	KK Jub Dold
11.	Gorska dirka - Vanganel - Pomjan	R,V	KD Koper
25.	Vzpon na Urban - 5 km	Vse	KD Branik Maribor

Legenda: Z oznako TDP so označene tiste prireditve, ki se točkujejo za državno prvenstvo rekreativcev, veteranov in žensk v letu 1997.

Ne prezrite!

Pravi rekreativci kajpak na kolesih spremljamo tudi dirke »pravih« kolesarjev. Tako si bomo v dneh od 5. do 11. maja ogledali 5. mednarodno kolesarsko dirko »Po Sloveniji«, zraven pa bomo seveda tudi na vseh naših »klasičnih dirkah« za veliko nagrado Krke (31. 5. in 1. 6.), Kranja (22. 6.), Roga (6. 9.) in Janeza Pu(c)ha (14. 9.). Obilo športnih užitek!

KAM, KAJ, KJE...

3. tek za pokal Severne Primorske

Kobarid bo v soboto, 12. aprila, gostil ljubitelje tekaške rekreacije. V okviru starostnih skupin se bodo med seboj pomerili dečki in deklice (od 500 do 2.000 metrov), mladinci in mladinke (2 kilometra) ter moški in ženske (9 kilometrov). Začetek prireditve bo ob 15. uri, štartno mesto pa bo pri Pizzeriji pri Vitku. Tekaški klub Kobarid je, tako kot za dolžino prog, tudi pri štartninah upošteval starost: za mlade bo le 100 tolarjev, drugi pa bomo odšteli po 500 tolarjev. Za prijave in informacije so nam na voljo na telefonu 065/85 835.

Gorski kolesarji na dirko v Most na Soči

Nedelja, 13. aprila, bo pravi dan, da se ljubitelji gorskega kolesarjenja odpravite v Most na Soči. Začelo se bo ob 12.40 uri, ko bodo štartali osnovnošolci, nato pa se bodo zvrstili še moški, veterani in ženske. Proga bo krožna (dolžina kroga je 4,5 kilometra), vodila pa bo skozi naselje in okoli njega. Štart in cilj bosta pri igrišču na Mostu na Soči. Prijave na dan prireditve od 12. ure dalje. Za štartnino 1500 tolarjev bodo vsi udeleženci deležni toplega obroka in napitkov. Prireditev organizirata Športno

društvo Kerlc z Mosta na Soči in Kolesarsko društvo Sloga 1902 iz Idrije (telefon: 065/73 110).

Orientacijski pohod v Krašnji

Krašnja leži ob glavni cesti, ki vodi iz Ljubljane v Celje. Tamkajšnje športno društvo je precej delavno in vestno, skrbi za zdravo gibanje vaščanov. Tokrat pa poleg Krašnjanov medse vabijo tudi druge, ki nam je takšno ali drugačno pohodništvo blizu. V nedeljo, 13. aprila, bodo poti skrbno opremili s kontrolnimi točkami. Štart in cilj pohoda bosta pri gasilskem domu, prva pohodniška ekipa (s tremi do petimi člani) pa se bo na pot odpravila ob 12.30 uri. Za hojo in vmesno reševanje nalog bodo na voljo 3 ure. Le 500 tolarjev (za štartnino celotne ekipe), svinčnike, pohodniško opremo in dobro voljo moramo pohodniki prinesiti s seboj.

Nedeljski družinski sprehodi na Vrhniki

Osnovna šola Ivan Cankar z Vrhnike skrbi, da starši in otroci nedeljska dopoldneva preživijo na zdrav in aktiven način. Vsako nedeljo v aprilu, med 9. in 11. uro, organizirajo sprehod. Zbor je vedno pred gostil-

no Pri Oblaku, kjer udeleženci prejmejo brezplačni načrt pohoda. Na načrtu so opisane in vrisane pot in kontrolne točke. Ob slabem vremenu bo pot speljana tako, da jo bo mogoče prehoditi z dežniki, primernimi oblačili in obutvijo ali pa bo organizator pripravil druge, vremenu primerne aktivnosti. Za sprehod navdušite še sosede ali znanca in se podajte na pot. Še nasvet družinam z manjšimi otroki: otroci so za hojo bolj motivirani v družbi vrstnikov. Vinko Bizjak je tisti, ki ga lahko pokličemo za dodatne informacije. Dobimo ga med 7. in 13. uro, na telefonu 061/755 150.

Veter v laseh - s športom proti drogi

Napovedali smo že, da bo Športna unija Slovenije tudi letos organizirala to športno in humanitarno akcijo, ki ji, zaradi obsežnega števila prireditev, lahko že rečemo gibanje. Letošnji »Veter v laseh« se bo s tekaško prireditvijo po ulicah Slovenskih Konjic začel 25. aprila. Sicer pa bodo rdeče niti celotnega projekta košarkarske trojke, rolanje in odbojka. Za dvigovanje temperature pa naj tokrat le naštejemo kraje, kjer se bo Veter v laseh - s športom proti drogi še dogajal: Ptuj, Celje, Velenje, Jesenice, Koper, Novo mesto, Murska Sobota, Slovenj Gradec, Radenci, Gornja Radgona, Izola, Pivka, Ruše, Ljubljana, Domžale, Kranjska Gora, Bled, Zagorje, Ilirska Bistrica, Slovenska Bistrica, Trst (Italija) in Videm (Italija).

Zakaj je območni odbor sindikata obrtnih delavcev v Podravju iz sindikata izključil svojega člana

V DISCIPLINSKEM POSTOPKU ZARADI IZJAV NA SINDIKALNEM SESTANKU

Območni odbor sindikata obrtnih delavcev v Podravju je konec februarja izključil iz članstva v sindikatu Vladimirja Čobca, zaposlenega v mariborskem podjetju za rehabilitacijo in zaposlitev invalidov Bodočnost. Izključitev je dandanes v sindikatih zelo redek ukrep. Kakšni razlogi so pri takšni odločitvi vodili člane območnega odbora sindikata obrtnih delavcev v Podravju, nam je povedala sekretarka tega odbora Branka Jurak.

Sestanek delavcev s sindikalnim zaupnikom

“Vršilec dolžnosti predsednika sindikata delavcev v obrti v Bodočnosti Samo Črnčič je 21. februarja v podjetju sklical sestanek članov sindikata, na katerega me je povabil kot zunanjo sindikalno zaupnico. Sestanek je bil sklican zaradi tega, ker so člani sindikata opozarjali, da podjetje ne spoštuje v celoti pravic delavcev, ki jih ti imajo po kolektivni pogodbi. Na sestanku so me delavci Bodočnosti in člani našega sindikata seznanili z razmerami v podjetju in zaprosili za pomoč v prizadevanjih za uveljavitev delavskih pravic,” je pojasnila Jurakova. “Po sestanku pa sem izvedela, da je direktorica Bodočnosti Milena Sisinger 24. februarja sprožila proti posameznim delavcem in članom sindikata, ki so bili na omenjenem sestanku, disciplinski postopek zaradi hujše kršitve delovne obveznosti: 21. februarja 1997 od 7. do 8. ure so neutemeljeno žalili in sramotili podjetje in upravo podjetja v prisotnosti zunanje stranke, kar naj bi rušilo ugled vodstva in podjetja. V eni izmed obrazložitvev denimo dobesedno piše: “V podjetju je bilo ugotovljeno, da je delavec neutemeljeno na sestanku pred zunanjo stranko zmerjal vodstvo z neprimernimi izrazi, s čimer je bil rušen ugled podjetja, kar dokazuje vložena izjava priče Sama Črnčiča ter izjava priče Vladimirja Čobca.”

Izključitev iz sindikata - pro et contra

“Po preverjanju informacij smo ugotovili, da je Vladimir Čobec, ki je v Bodočnosti vodja obrata, pri direktorici “zatožil” oziroma ovdil svoje sodelavce in člane sindikata ter jih zaradi udeležbe na sestanku, na katerem je bil tudi sam, predlagal v disciplinski postopek. Območni odbor sindikata obrtnih delavcev, ki je vso zadevo obravnaval, ga je zaradi tega izključil iz članstva. Na sestanku območnega odbora je sodeloval tudi vršilec dolžnosti predsednika Sindikata obrtnih delavcev v Bodočnosti Samo Črnčič,” pravi Jurakova.

Vladimir Čobec je na izključitev reagiral z odgovorom, ki ga je naslovil na republiški odbor Sindikata obrtnih delavcev Slovenije. V njem med drugim piše (navajamo dobesedno): “Očitno se mi izključitev iz članstva na podlagi 4. alineje 17. člena Statuta Sindikata obrtnih delavcev Slovenije. Smatram, da izbira članice ni pravilna, saj se mi očitno, da sem drugim članom sindikata

pred izključitvijo pravico svojega zagovora.”

Ali sindikat res ščiti “slabe delavce” - provokatorje?

Na koncu dopisa naslovljenega na republiški odbor Sindikata obrtnih delavcev pa Čobec med drugim piše: “V času članstva sem upal in živel v dobri veri in zaupanju, da je sindikat organizacija, ki se bori za pravice in dolžnosti delavcev na podlagi predpisanih zakonov. Iz navedenega primera pa je razvidno, da je sindikat zaščitnik “slabih delavcev” - provokatorjev in pobudnik zavajanja delavcev v motenje delovnega procesa, kar lahko podjetje privede tudi v stečaj. Ker mislim, da je predstavnica sindikata s svojim nenajavljenim prihodom v podjetje kršila svoja pooblastila, kasneje pa je bila pobudnik in organizator moje izključitve iz članstva, dajem moj primer vam v presojo in mnenje. Hkrati sprejmite moj odgovor kot mojo odpoved članstva, saj tudi sam ne želim biti več član takšnega delovanja sin-

dikata.” Vladimir Čobec je svoj odgovor poslal tudi Jurakovi in mariborskemu Večeru za rubriko Pisma bralcev.

Član sindikata ne more biti tisti, ki sindikatu škoduje

Branka Jurak je Vladimirju Čobcu odgovorila. V pismu med drugim piše: “Predlog odbora za izključitev iz članstva ni temeljil na prepovedi sodelovanja v stavki. Vaša izključitev ima temelj v vašem dejanju - vse na sestanku prisotne delavce ste namreč vi, ki ste se sestanka prav tako udeležili, zaradi udeležbe na sestanku predlagali v disciplinski postopek. Pred začetkom ali med samim sestankom pa niste niti omenili, da se s sestankom ne strinjate, da ga ne odpravate ali da je po vašem mnenju nezakonit. Na sestanku ste celo postavljali vprašanja o legalnosti prenehanja delovanja delavskega sveta v Bodočnosti, katerega predsednik

M O J E
P R A V I C E
N A
D E L O V N E M
M E S T U

ste (po vaši izjavi pisnega obvestila, da niste več, niste dobili!).

To vaše ravnanje in dvojna mera, s katerimi merite svoje pravice in pravice sodelavcev, so bili razlog za izključitev. Člani sindikata dejavnosti ne morejo postati osebe, ki so s svojimi dejanji škodovali sindikatu. Če pa so že člani in so s svojimi dejanji kršili določila statuta, se jih lahko izključi. Vsaka organizacija, društvo, združenje, družabništvo ima dogovorjena svoja “pravila

igre”. Iz vsake je verjetno možno izstopiti, zaradi kršitve dogovora pa ima organizacija pravico člana izključiti. In te pravice se je Območni odbor sindikata obrtnih delavcev Podravja v vašem primeru poslužil. S pritožbo v Pisma bralcev Večera ne vem, kaj želite doseči. Za mnenje in presojo o ukrepu, če to res želite, pa povprašajte svoje sodelavce, ki delajo z vami in vas mnogo bolj poznajo kakor bralci Večera.”

Ker naj bi na sestanku 21. 2. 1997 v prisotnosti zunanje stranke od 7. do 8. ure neutemeljeno sramotil podjetje in upravo podjetja, se je v disciplinskem postopku znašel tudi dolgoletni predsednik sindikata obrtnih delavcev v Bodočnosti Dorči Muršak, pred dvema letoma je prejel najvišje republiško priznanje tega sindikata. Kot “kronski” dokaz za omenjene “hujše kršitve delovne obveznosti” je direktorica navedla izjavo priče Sama Črnčiča in Vladimirja Čobca.

Se je začela zgodba o verbalnem deliktu zopet ponavljati?

“Dorči Muršak je zaradi takšnih pritiskov zapustil Bodočnost in si našel delo drugje. Tako pa ni ravnal edini,” pojasnjuje Jurakova. “Bodočnost torej zapuščajo zdravi delavci, ki si lahko najdejo delo drugje. Invalidi, ki se jim godijo krivice, pa so prisiljeni potpeti. Uvajanje disciplinskih postopkov zoper delavce, ker so svojemu sindikalnemu zaupniku zaupali svoje stranke in težave, češ da so s tem sramotili podjetje v prisotnosti zunanje stranke, je popoln nesmisel in velika krivica. Ali se bo začela v tej deželi zgodba o verbalnem deliktu ponavljati - tokrat na ravni podjetij?”

Zadnje besedo bo imel republiški odbor sindikata obrtnih delavcev, na katerega se je Vladimir Čobec obrnil z dopisom. Člani republiškega odbora bodo pretehtali, ali je bila njegova izključitev v skladu s statutom in upravičena ali ne. Neodvisno od tega pa bodo morali o tem, ali se delavci lahko znajdejo v disciplinskem postopku zaradi svojih izjav na pogovoru s svojim sindikalnim zaupnikom, verjetno kaj povedati tudi pravni, sindikalni in še kakšni strokovnjaki. V tem primeru je ravno to bistveno vprašanje.

Mnenje pravnikov o primeru Čobec

GROBO KRŠENJE PRAVIL IGRE

Pritožbo Vladimirja Čobca je Republiški odbor sindikata obrtnih delavcev obravnaval potem, ko se je sekretar odbora Martin Muršič pogovoril z vsemi glavnimi udeleženci in pridobil še strokovno mnenje na ZSSS. Gregor Miklič, član predsedstva ZSSS, meni, da Vladimir Čobec s svojimi dejanji, ki so povezana s pogovorom delavcev v kovinskem obratu podjetja Bodočnost 20. februarja letos, ni kršil določb statuta Sindikata obrtnih delavcev Slovenije, in ga zato ni bilo treba izključiti iz sindikalnih vrst. Poleg tega Miklič meni, da bi moral ROS izključitev razveljaviti. Na območnem sindikatu Podravja so namreč grobo kršili temeljna načela postopka, v katerem se odloča o pravicah, dolžnostih in obveznostih člana sindikata. ROS bi moral izključitev razveljaviti, čeprav bi obstajali utemeljeni sumi, da je Vladimir Čobec grobo kršil določila statuta sindikata dejavnosti.

Statut sindikata obrtnih delavcev Slovenije v 15. členu določa, da mora član sindikata, delovati v skladu s programskimi in statutarnimi akti sindikata dejavnosti, plačevati članarino, se opredeljevati do oblik in metod sindikalnega boja, izvajati demokratično sprejete odločitve o načinu sindikalnega boja, vključno s stavko. V 17. členu členu pa je določeno, da članu preneha članstvo z izključitvijo, če je grobo kršil določila tega statuta, deloval v nasprotju s temeljnimi programskimi usmeritvami sindikata dejavnosti, ravnal v škodo sindikalnega premoženja ali če je drugim članom sindikata preprečeval sodelovanje v stavki, ki jo je organiziral sindikat dejavnosti.

Gregor Miklič je svoje mnenje tudi podrobneje obrazložil. Meni, da so bile napake storjene na vseh straneh. Čobec bi moral delavce opozoriti, da s sestankovanjem krši delovni red in disciplino. Pogovor namreč ni bil vnaprej dogovorjen in o njem tudi ni bila obveščena uprava družbe. Sporen je sam sklic tega pogovora, saj po določbah zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju lahko zbor delavcev skliče le predsednik sveta delavcev oziroma svet delavcev. Sklicevanje sestankov med delovnim časom pa mora biti v skladu z določbo splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo o zagotavljanju pogojev za sindikalno delo.

Sodelovanje Branke Jurak, sekretarke območnega odbora obrtnih delavcev v Podravju, bi moralo biti najavljeno vnaprej v skladu z določbami splošne kolektivne pogodbe.

Pogovor delavcev v obratu ni bil dobro voden, zato je na njem prihajalo do neljubih dogodkov in izjav.

Miklič meni, da je mogoče oceniti, da je bil pogovor v kovinskem obratu podjetja Bodočnost nelegalno organiziran in

da so sodelujoči delavci kršili svoje delovne obveznosti. Mogoče pa je tudi sprejeti oceno, da so razmere v obratu terjale nujno ukrepanje in da je bil pogovor legitimen. Nikakor pa mu nelegitimnosti ne bi mogli očitati, če bi bil organiziran in izpeljan v skladu s predpisi in kolektivno pogodbo.

Vladimir Čobec je bil kot vodja obrata dolžan dati pobudo za sprožitev disciplinskega postopka, zato ni mogoče postavljati vprašanja o upravičenosti tega dejanja. Tudi kot član sindikata Čobec s tem, ko je sprožil disciplinski postopek (oziroma dal pobudo zanj), ni kršil določb statuta sindikalne organizacije. Če kdo izpolnjuje obveznosti, ki izvirajo iz njegovega delovnega mesta, zanj ni mogoče trditi, da grobo krši določbe statuta sindikata in da deluje v nasprotju s temeljnimi programskimi usmeritvami sindikata.

O postopku izključitve pa Miklič meni tole: Sam postopek izključitve je potekal v nasprotju z vsemi načeli takih postopkov. Ta zahtevajo, da mora biti obdolžena oseba seznanjena s predlogom obtožbe in z zagroženo kaznijo. Obenem ji je treba omogočiti neposredno sodelovanje v postopku, ko se odloča o njeni pravici.

Postopek zoper Čobca je potekal zelo nedemokratično in v nasprotju z vsemi načeli takih postopkov. Predlog za izključitev ni bil določen kot posebna točka dnevnega reda seje območnega odbora sindikata obrtnih delavcev v Podravju, ni bil podan v pisni obliki in poslan vnaprej kot gradivo za sejo. Vladimirja Čobca na sejo niso povabili. Čobec je dobil v roke zgolj obvestilo o izključitvi z zahtevo, naj vrne člansko izkaznico, sklep in obrazložitev pa šele na izrecno zahtevo.

Takšno je mnenje Gregorja Mikliča, ki je proučil pravne vidike izključitve. Škarje in platno pa so imeli v rokah člani republiškega odbora sindikata obrtnih delavcev, ki so morali odločiti o pritožbi Vladimirja Čobca zoper izključitev. Ni jim bilo prav lahko, saj so morali upoštevati tako razmere v Bodočnosti (ki je v sanacijskem ciklu), sestavo zaposlenih (70 odstotkov je invalidov) in predpise. Odločili so se zadevo vrniti območnemu odboru sindikata obrtnih delavcev Podravja, naj jo ponovno pretrese z vseh vidikov.

Za Vladimirja Čobca bo morebitna spremenjena odločitev zgolj moralno zadoščenje. Ob pritožbi je najavil izstop iz sindikata in doslej, kot nam je znano, si še ni premislil.

Odgovora na vprašanje, ali se delavci lahko znajdejo v disciplinskem postopku zaradi izjav med pogovorom s sindikalnim zaupnikom, pa iz razprave na ROS in iz mnenja pravnikov nismo izluščili.